

Aḥmad ibn
ʿAbdallāh

De 3064

7
2. Grapin ^{Agnesius} ^{Post 1824} ^{episc.} ^{theologice}
de libero arbitrio ad Du. de aquila script.
privilegium historico-Philolog. historiam littera-
rum Alcorani hinc.
de Judaeorum et Mahamedanorum Chri-
but habebat.

De 3064.

Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

77
N 51

A H M E T
B E N - A B D A L A
M O H A M M E D A N I
E P I S T . T H E O L O G I C A
D E
L I B E R O A R B I T R I O

Ad
D N . d e A Q V I L Ä s c r i p t a ,

*E M S t o A n g l i c o n u n c e d i t a , N o t i s q u e a c A n i m a d v e r s i o n i b u s T h e o -
l o g i c i s i l l u s t r a t a p a s s i m a c r e f u t a t a*

a
Z A C H A R I A G R A P I O

R o s t o c h i e n s i S S . T h e o l . D . E j u s d e m q u e
i n P a t r i ä P r o f e s s . P u b l . O r d i n a r . & a d Ä d e m C a t h e d r a l .
D . J a c o b . V e r b i D i v . M i n i s t r o .

*Annexa sunt due Disputationes nunc recusa : altera sub titulo:
S P I C I L E G I U M H I S T O R I C O - P H I L O L O G I C U M H I S T O R I A M
L I T E R A R I A M A L C O R A N I s t e n s : A l t e r a d e J U D Ä O R U M &
M O H A M M E D A N O R U M C H I B B U T H A K K E B H E R*

h. e. Percussione sepulchral. vulgo.

V o n d e n e n S c h l ä g e n i m G r a b e .

R O S T O C H I I & L I P S I Ä ,
S u m t i b u s J O H A N N I S H E N R I C I R U S W O R M I I
B i b l i o p o l æ R o s t o c h i e n s i s , & G ü s t r o v i e n s i s .

זכרה לו אלהי לטובה :

PROLOGUS.

B.L.S.

Cum ante annum *Abmet Ben- Abdala Mohammedani* Epistolam Theologicam de articulis quibusdam fidei ad Serenissimos *Auriacum & Portugallia Principes* scriptam è *MSto Anglico*, quod gratia ac singulari favori *Excellentissimorum DNN. GOETZIORUM* debebam, ediderim, promittens ex eodem *MSto* quoque epistolam illam ad *Dn. de Aquila de Libero arbitrio* datam, eandem nunc promissis meis staturus communico, addens brevissimas quasdam *stricturas*. Quis ille de *Aquila* fuerit, utrum *confessionarius* quidam *Sacrificulus*, an *Secretarius*, an *alius*? haecenus cognoscere non licuit. Quâ occasione autem ad illum epistola hac data fuerit, statim ex initio ejusdem patet. Subnectuntur *duae Disputationes*, meo sub *praesidio* ante aliquot annos, cum *Philosophus* adhuc essem, publice hac in *Almâ* ventilata à *Clarissimis DNN. RESPONDENTIBUS* maximam partem elaborata, nunc ex desiderio nonnullorum commodâ hac occasione recuse. Quae omnia ut *aevi bonique consulat* benevolus *Lector*, quam modestissime peto. Quem nunc *Divina gratia* commendando, eidemque *prosperrima quavis animatus* apprecor.

Ominus de Aquila & Ego etiam miscuimus sermones bis aut ter de Libero Arbitrio(a) reliquimus tamen quæstionem indecisam. Nunc vero illi respondebo, & aperiam una, quid in hâc materiâ sentiamus Mauri. Quâ de re quamvis variæ sint sententiæ, præcipue tamen sunt tres: (b) Cadarias, Jeberias, & Zunis. Maxima

A 2

xima

(a) LIBERO ARBITRIO) Disputare nunc incipit *Mohammedanus* de sat arduâ illâ materiâ, de *Libero arbitrio*; sed confuse admodum ac imperite, tractando, accurate loquendo, huc non spectantia. Bene enim jam suo tempore monuit accuratissimus Theologus B. *Martin. Chemnit. in locis. loc. de Virib. Human. s. lib. arbit. part. 1. p. m. 441.* sejungendas esse ab hoc loco Disputationes de *Contingentiâ, de præscientiâ, de prædestinatione, de Arcano consilio DEI, gubernantis omnia*; Hunc enim esse statû, quales sint vires humanæ post lapsum in efficiendâ obedientiâ legis, cum in mente sit caligo, in voluntate aversio à deo, in corde contumacia adversus legem DEI: Et quia à lege DEI postulantur non tantum externa civilia facta; sed perpetua, & perfecta totius naturæ humanæ obedientia: hinc quæri po-

tissimum hoc in loco: *quid & quantum voluntas humana possit facere?* de quibus vero *Mohammedanus* noster tam arduum articulum non intelligens, vel nihil plane agit.

(b) TRES &c.) Tres hic recensentur *Mohammedanorum* sententiæ. Prima est *Cadarias*. Per quam vocē procul dubio intelligit *Mohammedanus* sectam illam, quæ apud suos vocatur *Cadritarum* vel *Cadræorum*, quos *Motazelitas* esse asserit *Marracc. in Prodrom. Refut. Alcoran. part. 3. c. 24. sect. 1. p. m. 463.* Hi enim sic statuunt, *hominem esse potentem ad producendas omnes suas actiones & mereri ex eo, quod operatur præmium vel penam in futuro seculo, cum auctor sit boni & mali.* Et sic prædestinationem (ut loquuntur) negant, ut DEum ab iniquitate & prava actione liberent. conf. *Marracc. l. c. & Hottinger, in Histor. Orient. l. 2.*

6. 7.

xima pars (c) Christianorum, & Judæorum videtur accedere ad opinionem Cadarias, quæ ex sequentibus intelligetur.

c. 7. p. m. 566. & 570. Secunda sententia est *Jeberias*. Per quos procul dubio intelliguntur *Gebarita*, qui puriores scilicet vulgo sic dicti *Kadrau* contrarii, asserentes *predestinationem*, docentes *bonum & malum à DEO esse, & à se nihil plane*. Scopus autem eorum est, ab *impotentie labe DEUM* purgare. Vid. *Marrac. l. c. sect. 2. p. 472. 19. & Hottinger. l. c. p. 572. Tertia deniq; sententia est Zunis*. Per quos nostro iudicio intelligit *Sonnitas*, vel *Sunnitas*, Sunâ sequentes, qui *Mohammedanis* habentur pro *Orthodoxis*. Ex quibus *Algazelus ap. Marraccium l. c. c. 26. p. m. 559.* de hâc materiâ ita: *Quicquid DEUS voluerit, erit: id verò quod noluerit non erit: nec præter voluntatem ejus fit nihil Oculi, nec motus mentis. Ipse est, qui dedit principium rebus, easq; condidit, & eas destruet. Facit id quod vult, nec est, qui revocat sententiam ejus. Nec removeat decretum ejus, non potest homo effugere, quin esse inobediens, nisi per concursum auxilii & misericordie ejus neq; habet vires ad obediendum illi, nisi per amorem, & voluntatem ejus.*

(c) MAXIMA PARS &c. Ulti confuse admodum de totâ

hâc materiâ disputat *Mohammedanus*, ita etiam confuse saltem de sententia *Judæorum* ac *Christianorum* de hoc articulo judicat. Distinctius de sententiis hisce sequentia, quantum brevitatis admittit, notari poterunt. Et quidem quod *Judeos* concernit, eorum sententiam exponit *Mehasse Ben-Israel in Conciliator. p. 107. Liberum arbitrium* hominum etiam post lapsum ex eo probat, quia hominem ad imaginem suam creavit DEUS. Sic enim inquit: *Unde ipse ad Angelos suos, faciamus, inquit, hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Quod perinde censeo, ac si dixisset: Hactenus talia creavi, quæ velut agentia naturalia nequeant abstinere ab opere cui exercendo facultatem acceperunt. Sic ignis ardere, sol illustrare, aqua humectare nunquam desinet: At hominem, quem creaturus sum, volo ad imaginem nostri liberum, ac omnium suarum actionum Dominum esse. Exempli loco Ante-Diluvianos, & Sodomitas adducit. & p. 108. conversionem & penitentiam propriis liberi arbitrii viribus. tribuit conf. plura ap. Dn. D. Joh. Henr. Majum in Synops. Theol. Jud. loc. 15. S. 3. p. 237. Fried.*

Fried. Spanhem in Controvers. Elencho p. m. 609. 19. Lent. de Theol. Modern. Judaic. c. 11. p. 368. Christianos quod attinet, non omnes, qui sub hoc nomine vulgo comprehenduntur, unam eandemque fovent sententiam. Distingvimus eos in Orthodoxe & Heterodoxe de hoc articulo Sentientes; Horum rursus alii peccant in Excessu, alii in defectu. Illi denuò in varias Classes poterunt distingvi, quem admodum eos sat accurate recenset B. Qvensesdt in Syst. pari. 2. cap. de lib. arbit. Qu. 3. in Antih. p. m. 186. 199. Tales sunt (1) Pelagius, & Pelagiani, teste Augustino docentes, non opus esse gratia & auxilio Spiritus S. sed hominem suis naturalibus viribus posse omnia mandata DEI facere. Quamvis sapius linguam mutaverint; ipsos tamen sententiæ suæ nervos retinuerunt. Historiam eorum scripserunt Jo. Larius, Ger. Jo. Vossius, Cornel. Jansen. Ipenf. Epist. & recentius Henricus Noris, & Joh. Garnerius. De quibus vid. Magnif. Dn. D. Ittigi Heptad. Dissert. 7. n. 1. 2. 3 4. p. m. 466. 199. (2) Semipelagian, inter quorum primipilos vulgo refertur Jo. Cassianus, qui statuerunt, esse omnino libero arbitrio aliquid relinquendum; gratiam prævenientem ad actus spirituale ad nos non esse semper necessariam. Et horum Historia ex jam citatis aucto-

ribus passim constat. (3) Scholastici Pelagium sequentes, & contententes, hominem ex suis naturalibus viribus posse verum, ac summum bonum cognoscere, ad gratiam se disponere, preparare, applicare, quodvis mortale peccatum cavere, præcepta quoad substantiam actu servare, & DEum super omnia diligere &c. Ita Scotus, Gabr. Biel. Petrus ab Altiaco, Occam, Major, Durandus, aliique (4) Pontificii, imprimis Jesuitæ, liberum arbitrium minime esse extinctum docentes, licet viribus suis attenuatum, naturam enim homini in esse libertatem & potentiam activam ad eligendum bonum supernaturale; sed eam impediri, donec DEI gratia naturam adjuvet, impedimentum removeat, facultatem insitam eliciat, &c. Quibus sese opposuit Jansenius, unde bellum illud Jansenisticum. (5) Sociniani, iidem vires quasdam liberi arbitrii in Spiritibus agnoscentes. (6) Armianiani, utpote qui etiam ab hæresi Pelagianâ non procul absunt. (7) Anabaptistæ statuentes, Adamum non fecisse jacturam potentie rationalis ad boni aut mali discretionem, nec potentie voluntatis ad boni aut mali electionem. (8) Enthusiastæ & Vergeliani, internū naturæ tumorem afferentes, in quo bonū spirituale post lapsum etiam residuum sit. (9) Lutherani Synergistæ, omnē gratiam aliquam

*s. cooperationem virium humanarum
 cū gratiā in opere conversionis statuen-
 tes. Inter quos eminebat Victori-
 nus Strigelius se prodens in Colloquio
 Vinariensi cum Flacio hab. cui ad-
 dendus Phil. Melanchthon &c. Con-
 tra quos Formula Concōrd. artic. 2.
 aliiq; puriores Lutherani passim.
 (10) Lutherani Novatores, qui et-
 iam contendunt liberum arbitrium
 à Sp. S. excitatum in actu conversionis
 ei cooperari posse, ut Hornejus Later-
 mann. Behm, Dreier, aliiqve. Conf.
 Calov. in system. Tom. 10. p. m. 16. sqq.
 Et quidem hi sunt in excessu pec-
 cantes. In defectu peccantes hi sunt,
 qui Stoicam & fatalem quādam
 necessitatem defendunt, ut Va-
 lentinus, Cerdon, Marcion, Manichæi
 &c. Quo etiam referuntur pas-
 sim Calviniani. Quibus nonnul-
 li & annumerant ex Patribus Au-
 gustinum, & qui eum secutus sit,
 B. nostrum Lutherum. Quem u-
 trumque tamen Theologi no-
 stri satis jam defenderunt. vid.
 de Augustino inter alios B. Hutter.
 in Irenic. vero Christian. c. 28. artic. 3.
 p. m. 87. & artic. 6. 7. 8. p. 98. sqq.
 Ubi & de Lutheri sententiā agit,
 de quā & vid. peculiare tracta-
 tus Jac. Martini, Balthas. Haberkor-
 nii, & Seb. Schmidii. Conf. & Ma-
 gnif. Dn. D. Jo. Fechtii, Patris nostri
 in Christo summopore colendi Colle-*

gium Theico-Anti-theicū MS. ex quo,
 quod ingenue fatemur, prima
 Theologia nostræ fundamenta
 didicimus cap. 9. §. 17. & 18. Histo-
 riam antiquiorum hæresium hu-
 jus loci more suo etiam accura-
 tissime nectit B. Martin. Chemni-
 ius in Locis Theol. part. 1. loc. de virib.
 Human. c. 8. p. m. 495. sqq. Sed ve-
 ro his hæctenus recensitis hetero-
 doxe sentientibus sese oponunt
 Christiani, orthodoxe articulum
 hunc exponentes, puriores scilicet
 Lutherani, quorum theses or-
 thodoxas elegantissimo ordine
 jam exhibet B. Königius noster in
 Theol. positiv. part. 2. §. 23. sqq. Ubi
 scilicet objecta, circa quæ homo
 post lapsum in statu corruptio-
 nis versatur, in duo distingvun-
 tur hemisphæria. Quorum inferius
 complectitur (1) res sacras & di-
 vinas natura cognoscibiles ac a-
 gibiles, item actiones pædago-
 gicas. (2) res naturales. (3) ci-
 viles. (4) œconomicas. (5) arti-
 ficiales. Et circa hæc objecta
 non renatis liberum aliquod ar-
 bitrium conceditur, contra eos
 qui in defectu peccant. Quam-
 vis libertas hæc ob varia impedi-
 menta valde debilis sit. Altorum
 vero hemisphærium, superius scilicet,
 complectitur res mere Spiritua-
 les. Atque in his plane nul-
 lum

In hâc materiâ de Libero arbitrio multa scripserunt omnes nationes. Materia enim est, in quâ multa occurrunt, & miscentur de DEI Justitiâ, ejus absolutâ potentiâ & voluntate, quæ singula nulli possunt tribui nisi soli DEO absolute loquendo. Omnes igitur Maurorum opiniones, ut jam dictum est, aut sunt Cadarias, Jeberias vel Zunis. Cadarias concedunt homini liberum arbitrium, dicunt enim hominem posse efficere, quod ei lubet s. bene, s. male, & ipsum hominem esse causam suorum operum. Jeberias asserunt contrarium, hominem ex se nihil posse, esse instar mortui, & pendere omnino à DEI potentiâ. Zunis opinio (quæ vera est, quam sequuntur omnes Mauri amici & discipuli Sanctiss. Prophetæ Mahumeti servi & nuncii DEI, cujus gratia & benedictio sit supra eum - Amen) dicunt, hominem habere potentiam & voluntatem ad eligendum bonum vel malum, ut si sedeat possit surgere & si stet, possit sedere; hominem præterea cognoscere, se habiturum præmium si bene fecerit; si male, pœnam. Eum vero pendere à DEI potentiâ, & ejus voluntate æternâ; tandem hominem posse simul cum DEI potentiâ, & velle etiam, si DEus vult, & non aliter, & ut declaremus hanc doctrinam melius, explicabimus potius (DEO volente) quid sit fundamentum cujusque opinionis & tandem opinionem Zunis esse veram. (d)

Qvi

lum liberum arbitrium in homine dari docemus contra eos qui in excessu peccant. Quæ omnia explicata, probata, ac vindicata prolixius vide in *Systematibus* Nostratum ferme quibusvis.

(d) QVI CONCEDUNT &c.
Sunt hæc argumenta quædam

quibus & *Pelagiani* & *Pontificii* liberum arbitrium, & in *spiritualibus* passim probare conantur. Quæ vero ad modum miserrime cæcus noster *Mohammedanus* refutat, dum nimirum (a) plane non distincte ad singula respondet (b) ἀλόγιστα & huc non spectantia assert (c) multa *ab'urda* cumu-

cumulat, quorum quædam saltem annotasse sufficiat. Sic enim (1) fingit pugnam quandam inter *Justitiam, sapientiam, & potentiam*, cum argumenta *Pelagiana* ac *Pontificia* absurde cum *Justitia DEI* convenire asserit, non item cum ipsius sapientiâ & potentiâ. (2) *DEum* & malos creasse asserit, cum tamen omnia quæ creaverit, fuerint valde bona *Gen. I, 31.* & recta *Cobel. VII, 30.* (3) *Absolutum Electionis ac reprobationis decretum* cum *Calvinianis* asserit, cumq; iisdem ex *Prov. XVI, 4.* & *Rom. IX, 20.* sq. extorquet (4) Cum iisdem prædeterminationem illâ divinam in omnibus rebus defendit. Quæ omnia in *Systematibus* omnibus ad nauseam usque jam sunt refutata. Prolixius ergo in refutandis iisdem non morabimur, (5) Falsum etiam est, cum miser homo fuerit creatus à voluntate Dei & potentia, nihil aliud ipsi posse tribui, quam sensum cognoscendi & sentiendi, an bene vel male faciat, quæ unica causa gloria vel pœnæ: Homo namque non miser, sed longe Felicissimus fuit conditus. Quo niam aliàs *DEus* foret causa peccati, & sic ejusdem bonitas & sanctitas periclitaretur. Hæc vero felicitas primi hominis, quem ad imaginem *DEI* creatum nos Christiani credimus, non nu-

dum saltem cognoscendi & sentiendi sensum infert; sed omnino etiam facultatem ipsum bonum agendi & malum fugiendi, utpote sine quâ nulla vera felicitas esse potuit. Quo & accedit libertas illa arbitrii, in qua creatus primus homo. Quatenus enim hæc notat *Græcorum ipsam, internum liberumque agendi principium, seu voluntatem*, quæ indifferens & libera, tum omnino necessarium erat, ut homo sic conderetur, quia non potest esse voluntas humana, nisi libera sit. Hinc *Basiliius M. in serm. quod DEus non est auctor malorum Tom; 1. Opp. p. m. 432.* ita: *Quod vero in nobis situm est, voluntarium & spontaneum est. Qui ergo factorem reprehendit, quod non tales nos naturâ fecit, qui peccare nequeamus, nihil aliud opinari videtur, quam naturam ratione carentem ea quæ rationis est particeps esse potiorum: & illa quæ non moventur, nec mente ducuntur eis, quæ eligunt, judicant, conferunt, omnino præstare.* Ita etiam *Didymus Alex. l. contr. Manich.* *Animal rationis particeps fecit DEus, quod volebat, ut voluntate suâ bonum esset, libera alioqui potestate præditum, quâ posset in utramque partem flecti. Volebat enim, ut homo esset bonus eligendo sponte bonum.* Quod si autem exciperet *Mohammedanus*, dicendo, miseriam hominis hanc fuisse;

fuisse, quod non ita creatus, ut peccare plane non posset, uti angeli in vero confirmati. Tum *respond.* nulla hinc miseria, sufficit quod homo concreatas vires habuerit bonum eligendi & malum reprobandi. Quod vero, quantum *liberum arbitrium ratione inegrege & facultatis voluntari* *superaddita* spectatum concernit, non ita DEUS hominem creaverit, ut immutabiliter ad bonum ferretur, summa ejus rei causa est DEI voluntas, quia placuit. Et ut ut maximè nullas voluntatis DEI rationes dare possemus, *libertati & sapientie* ejus ac quiescendum omnino esset. Solent tamen etiam rationes nonnullæ dari, nempe (a) *DEI gloria*, quæ etiam in hac libertate effulgebat, & per eandem propaganda erat, inter alia eo quoque nomine, quo constaret, spontaneum hominis obsequium. (b) *Hominis premium*, quia volebat DEUS homini brabea conferre, libere obsequenti. Addunt autem cum *Scholasticis* etiam rationem ab *universi perfectione*, & complemento. Cum enim sit aliquid quod agit, & non agitur, ut Deus, aliquid quod agitur; & non agit, ut natura rationis expers, æquum erat, ut etiam extaret aliquid, quod ageretur, & ageret,

nimirum homo, qui agit ex libertate, & simul à DEO ad bonum eligendum incitatur. Frustra autem *Calviniani* causam hanc solent reddere, ut DEUS haberet occasionem manifestandæ in lapsu hominis suæ tum justitiæ, tum misericordiæ. Quæ tamen manifestatio *consequens* fuit lapsus, non *antecedens* causa DEUM movens ita creandi hominem, ut labi posset. Et viribus instruxerat DEUS hominem, ut posset non labi. conf. *B. Calov. in System. Tom. 4. p. 707. sq.* Sic & (6) falsum est, non posse velle hominem nisi cum beneplacito & consensu operantis, qui est DEUS. Cum homo multa velit, quæ DEO non placeant. Imò hac ratione homines necessario peccabunt, neque poterunt peccatum evitare, & DEUS vere poterit dici causa peccati. Hoc autem est illud, quod *Sonnitiæ* damnant in *Kadrûis* & aliis *Sectariis* in sua religione. Et præterea confundit *Mohammedanus* *Permissionem* DEI cum *voluntate* & *concurso*. Multa DEUS permittit, quæ non vult, ad quæ etiam *formaliter* spectata non concurrunt, v.g. mala: Nec impedit, quia non tenetur. Et quæ sunt absurda alia his si milia.

B

Qvi

Qui concedunt (d) liberum arbitrium homini allegant primum, DEum esse justum, & non posse castigare vel afficere supplicio peccatorem juste nisi esset liberum arbitrium. (2) DEum misisse Prophetas in mundum cum præceptis. Si vero nulla esset potestas homini ad faciendum id quod illi præcipitur, & relinquendum quod ei prohibebatur, Prophetas esse superfluos, & nullius utilitatis. (3) Neque in die iudicii punirentur mali, neque præmiis afficerentur boni, nisi eis esset libertas: DEus in legibus mundo datis sancivit, malos & homicidas supplicio affici debere; ex quibus patet hominem habere propriam potestatem, & liberum arbitrium. Quibus Resp. Verum esse hoc, & convenire cum DEI justitiâ, non tamen cum attributis sapientiæ & potentiæ absolutis DEI omnipotentis. Sapientia enim DEI comprehendit, quicquid fuit, & futurum est ab ipsa æternitate, (quæ est sine ullo principio ad finem usque mundi & post) & ita novit ab æterno omnia opera creaturarum bona & mala, quæ fuerunt creatæ cum potentiâ DEI, & ejus libera, & indeterminata voluntate, sicut ipsi visum fuit. Deniq; novit eum, qui futurus erat malus, & tamen creavit eum. Et similiter bonum, quem etiam creavit. Neque negari potest, quin si ipsi libuisset, potuisset omnes creare bonos, placuit tamen DEO creare bonos & malos, cum DEO soli sit libera & absoluta voluntas, & perfecta electio est, non homini. Ita enim S. Salomon in suis Proverb. dixit, vitam & mortem, bonum & malum, paupertatem, & divitias esse & venire à DEO, Christiani etiam dicunt, S. Paulum dixisse in suis Epistolis: Dicet forsitan lutum figulo, quare facis unum vas ad honorem, alterum ad contumeliam? Cum igitur miser homo fuerit creatus à voluntate DEI & potentia, nihil aliud potest tribui illi ipsi, quam sensus cognoscendi, & sentiendi, an bene l. male faciat, quæ unica causa (i. e. talis sensus cognoscendi)

Incendi) erit ejus gloriæ vel pœnæ causa ; per talem enim sensum novit, quid boni aut mali adversus DEI præcepta fecerit. Visne hoc clarius ? Dicis ægroto , & debili viro, ut sit robustus, æthiopi, ut fiat albus, deformi, ut fiat pulcher, servo, ut Dominus, subdito, ut superior, feminæ ut vir, stulto ut sapiens &c. Hi omnes defectus reperiuntur in hominibus ; qui vero subjecti sunt creatori, quem ideo continuo oramus, adsit nobis suâ gratia, quia sumus per ipsum, in ipso, & cum ipso. Notandum hic est potentiam esse unicam & solam (potentiam æternam dico) cum in æternitate non fuerit nisi unica potentia perfecta, quæ est potentia DEI, qui solus est, qui semper operatur ; Et potentiam hominis esse limitatam à suâ causâ, i. e. à potentiâ DEI æternâ ; quæ semper movetur cum ipso, & non per se ipsum, cum potentia DEI nunquam quiescat, sed sit in continuâ operatione, quia aliter esset quid creatum. Itaque homo potest simul cum DEO operari, & velle cum voluntate divinâ, à quo pendet, sed non aliter, quod clarius hinc apparebit. Nam ad opus quodlibet efficiendum requiruntur tria : potentia, sapientia, & voluntas : Non potest velle homo, nisi cum beneplacito, & consensu operantis, qui est DEUS, nec ab aliquo alio est hic consensus, sine quo homo non movetur. Hunc etiam consensum esse à DEO est omnium necessarium, nam si esset hominis, cum homine ipso dependet, & est finitus : Primi hominis consensus dependeret à secundo homine, & secundi à tertio, & sic esset procedere in infinitum, & tandem veniendum esset ad unum infinitum independentem, qui est solus DEUS. Neque valebit dicere, opus esse consensu dæmonis ad malum : Dæmon enim ipse est quid limitatum, & creatum, & sic ab eo non potest esse ille infinitus consensus, ut neque ab homine, cum uterque sit creatura. Cum ergo iste consensus quo homo movetur ad operandum

fit necessario à DEO & non ab alio, evidens est, hominem semper velle cum voluntate DEI non propriâ, cum voluntas hominis pendeat à DEI voluntate, & cum iis, quæ jam diximus opinio Cadercias manet satis refutata. 2. Opinio Jeberias (e) asserit hominem ex se nihil posse, & esse instar mortui; DEum per hominem operari sive bene, sive male, nihil in homine esse proprium. Hæc etiam sententia refutatur eodem fundamento ac rationibus supra allegatis, i. e. hominem ex se & naturâ suâ habere cognitionem & sensum, quo cognoscit, & sentit, se posse surgere, & iterum sedere cum potentia DEI, & non esse instar mortui. Lex Maurorum omnino reprobatur hanc sententiam, & nullo modo admittit ob diversas causas. Prima, DEus misit hominibus suos Prophetas una cum legibus quibus præcipiebat & prohibebat, quid iis esset faciendum, vel non, promittens præmium bonis, & pœnam malis & si homini nulla erat ex se potestas, non erat, cur DEus ei mitteret leges vel promitteret pœnam vel præmium. Hic debet notari quædam inveniri in homine, quæ non pendent ab arbitrio, & potestate ejus, quorum causa non est dignus aliqua pœna, ut sunt adversa omnia, quæ ei eveniunt, & quæ ex propriâ creatione sive ortu eveniunt, ut esse parvæ vel magnæ stature,

(e) JEBERIAS &c.) Hic nunc refutare conatur *Mohammedanus* alteram illam sententiam de *libero arbitrio* adductam, sed more suo rursus *confusissime*, *statu controversia* plane nullo formato. Quod si sermo est de dogmate *Stoico*, & *fatali quadam rerum omnium necessitate*, quæ & in *hemisphærio inferiori* omnino

no libertatem homini adimit, tum omnino rectissime quidem dogma hocce refutaretur. Quod si vero sermo sit de *hemisphærio superiori*, rerum scilicet *mere spiritualium*, frustra negatur, hominem esse instar *mortui*. Contrarium orthodoxiores Christiani satis superque demonstrarunt.

(f) BONIS

ræ, esse ex bonis vel malis parentibus, (f) & similia: Quædam vero esse è lege & præcepto DEI, quorum causa afficitur homo pœnâ vel præmio (hoc est quantum ad legem, nam quantum ad reliqua homo potest efficere quod ei lubet) & ob hanc causam DEUS dedit legem, & misit Prophetas, quos sequeretur, quando igitur homo dormit, edit, movetur, orat, & similia facit, s. bona sive mala, non dicimus Deum hæc tacere, sed hominem, cum homini potius hæc tribuantur, non DEO, quamvis DEUS concurrat, & ita homo est qui dignus est pœnâ s. præmio, & ita manet soluta & refutata opinio Jeberias,

3. Opinio est Zunis (quæ vera est) (g) affirmat, homini

B 3

mini

(f) BONIS VEL MALIS PARENTIBUS &c.) Bene hæc quidem sese habent, cum de peccato actuali sermo est, verum Mohammedani hæc quoque trahunt ad originale, docentes nullam in homine esse culpam, quia à peccato in fectis parentibus natus est, dum nimirum peccatum originale abolet. Quamvis *Hottinger in Histor. Oriental. l. 1. c. 3. p. m. 140.* hic excipiat *Alcoranum*, in quo quædam occurrunt loca, quæ de corruptione generis humani clare satis agunt.

(g) QUÆ VERA EST &c.) Denique adducit *Mohammedanus* sententiam suam, quam orthodoxam & veram esse putat. Ubi quidem in nonnullis & cum orthodoxis Christianis videtur

sentire; sensus tamen ubivis non est Orthodoxus. Sic enim (i) quamvis quidè verum, homini in *hemisphærio* nimirum *inferiori* esse potentiam, & limitatam quidem, non tamen, ut ex subsequentibus patet, aliter ea intelligit, quam de *absoluto DEI decreto*, ejusque *prædeterminatione*. Quam etiam sententiam esse *Sunnitarum* jam supra asseruimus. Quæ & eo magis confirmat auctor ille *Mohammedanus* libri istius: كتاب الرساله quem ex *Bibliotheca Bongartiana* à *Sam. Rhorio* sibi communicatum habuit *Hottinger*, ut testatur in *Histor. Orient. l. 2. t. 4. p. m. 412.* Qui auctor ap. eundem p. 415. ita: Bona & mala dulcia & amara, quæ

quæ omnia gubernat DEUS Dominus noster, in cuius manu dispositiones sunt rerum, earumq; processus, & origines à decreto ejus dependent. Omnia novit, priusquam eveniant, eademq; omnia fluunt ex ordinatione ejus. Nihil à cultoribus ejus datur effectum, sive verbum sit, sive opus, quod non jam decreverit, suâq; præscientiâ antevererit. &c. Quod & ipse Alcoranus docet, DEum hæc ratione, ut necessario sequitur, causam peccati faciens. Sic enim Surat. 14, v. 4. p. m. 226. ita: *قضى الله ما يشاء ويهدى من يشاء* i. e. vertente Jo. Georg. Niselsio: DEus errare facit, quem vult, & dirigit quem vult. &c. Secundum hoc dogma etiam vivunt. Sic enim cum Muazzuddaula, Habebi Domino, qui vixit Sec. XI. post C.N. epistomium gutturnii famuli incuriâ in dentes fuisset impactum, ita ut unus ex iis in pollubrum decideret, non moleste hoc tulit Muazzuddaula, neque famulum hoc nomine objugavit, aut punivit, dicens: Decreto DEI hoc contigit, ejusque providentia. Vid. Hottinger in Histor. Eccles. T. 1. p. m. 394. & Tom. 2. p. m. 458. (2) Sic & vera sunt, quæ de potentia DEI asserit, quod nimirum ea sese non extendat etiam ad contradictoria, item quæ de sapientiâ & præscientiâ DEI habet, Quæ conveniunt cum Christia-

norum distinctione inter scientiam visionis, & simplicis intelligentiæ, seu intuitivam & abstractivam. Cui & alii tertiam, mediam scilicet, eam orthodoxe explicando, addunt. Sed hic notandum (a) hæc ita docere Mohammedanos, ut ab essentia divina realiter hæc omnia distinguant. Sic enim & ex Sonnitis Algazelus ap. Marrac. in Prodrum. part. 3. c. 26. p. m. 563. docet, DEum esse viventem, scientem, potentem, volentem, audientem loquentem, viâ, potentia scientia, voluntate, auditu visu sermone, non nudâ, simplicique essentiâ (b) contradictoria nimis late Mohammedani extendunt, ac ad impossibilia referunt & omnia ea quæ supra rationem sunt, e. g. præsentia corporis & sanguinis Christi in S. Cœnâ, aliaque mysteria (c) Scientiam DEI ita credunt, ut præsentiam ejusdem ubique per essentiam negent, & per solam scientiam eum tantum ubique esse doceant. Sic enim Sonnita quidam auctor capituli, quæ confiteri debent lingue & credere corda circa necessaria ad religionem ap. Marracc. l. c. p. 582. sq. ita: *Ed ipse se super thronum suum gloriosum cum essentiâ suâ, & est in omni loco per scientiam suam.* Quæ autem omnia satis superq; jam ab Orthodoxis Christianis nostris sunt discussa & refutata. (h) IN.

mini potentiam esse sed limitatam â suâ causâ, i. e. dependentem â DEI potentiâ & voluntate, & propter illam cognitionem s. sensum, quo deliberat bene vel male facere, esse dignum pœnâ, vel præmio.

Manifestum est in æternitate non fuisse aliam potentiam præter DEI nostri omnipotentis, è cujus potentia pendebant omnia possibilìa i. e. quæ poterant esse, cum ab eo fuerint creata; sapientia vero DEI novit etiam, quæ non erant futura, & potentia ejus etsi non creaverit ea, potuit tamen, si ita DEO placuisset: Jam novit sapientia DEI quæ erant impossibilia, i. e. quæ non poterant esse (quæ tamen nullo pacto pendent ab ejus potentiâ, â Dei enim potentiâ non pendent nisi possibilìa) Itaque quamvis â Dei potentiâ non pendeat, quidquid impossibile est, ab ejus tamen potentiâ non potest nisi quod possibile est, esse; Dicimus enim â potentiâ Dei non pendere creare alium Deum sibi similem, nec creasse aliquid, quod eodem tempore moveatur, & quiescat. Cum hæc sunt ex impossibilibus, comprehendit tamen sua sapientia tale aliquid non pendere ab ejus potentiâ.

Sapientia Dei comprehendit omnia quadrupliciter (1) Novit Deus quicquid est, & futurum est eo ipso modo quo est, & futurum est. (2) Novit illud quod non futurum est, quomodo fit sine ullo esse. (3) Novit quomodo omnia essent, antequam haberent esse. (4) Novit si jam esset illud quod non est, s. quod non futurum est, quomodo haberet esse. A potentiâ igitur DEI pendet solum, quod potest esse, & possibile est esse, quæ semper parata est dare esse possibilibus. Et si hæc penitus cognoscamus, cognoscemus pariter omne, quod sive futurum est sive sint opera nostra, sive quidvis aliud, pendere â solâ potentiâ DEI. Et hoc non privatim intelligitur, sed in genere de omni eo, quod est, & movetur, s. in cœlis s. in terris. Et nec ab aliqua potentia potest

potest impediri potentia Dei, cum nulla alia potentia absoluta sit præter DEI; Potentia vero nostra est à se, nisi à DEI potentia, & cum potentia nostra sit à causâ suâ & limitata, ideo dicimus esse instar straminis (h) in mari, comparata cum potentia Dei, eo enim modo, quo stramen movetur à motu maris: Ita nostra potentia & voluntas à Dei potentia. Itaque semper potentia Dei est potentia etiam ad occidendam aliquem, ut si homo hominem occidat, non dicimus potentia hominis id factum, sed æternâ DEI potentia. Error enim esset tribuere hoc potentia hominis, potentia enim DEI cum semper sit parata & ante ipsum hominem ad occidendam. Si sola potentia hominis hoc fieri diceremus, & moreretur, potentia DEI sane (quæ ante erat) jam ibi esset frustra, quia post mortem non posset iterum potentia Dei eum occidere. Ex quo sequeretur, potentiam Dei impediri à potentia hominis, & potentiam hominis antecellere & antecellere potentiam Dei, quod est absurdum & impossibile. Igitur Deus est, qui operatur æterna suâ potentia. Si vero homini injiciatur culpa, sive in tali homicidio, sive in aliis rebus, hoc est, quantum ad præcepta & legem homini tribuitur, solum

(h) INSTAR STRAMINIS
&c.) Similia hæc Mohammedani adducta nihil aliud indicant, quam *omnium, quæ sunt, causam fieri esse voluntatem & Decretum DEI*. Quod ipsum vero dogma omnem voluntatis creatæ, sive Angelicæ, sive humanæ libertatem omnemque rerum contingentiam tollit. Quod tamen & *Scriptura S.* & ipsi *sane rationi* est contrarium. Imo & sequeretur, creaturam intellectualem non agere quicquã posse melius quã agit, nec plus boni facere, quam facit, aut plus mali ommittere, quam omittit, posse. Quid? quod denuo apertissimè hæc ratione Deus causa peccati reddatur. Præterea & clarissime nunc Mohammedanus contradicit iis, quibus supra Jeberiam refutare conatus fuit. Et quæ sunt alia, quæ nunc tacemus.

(i) PUN.

Iolum opus externe, & ejus electio quæ est à potentiâ & voluntate ejus, non vero interne; quod manifestum fiet unicâ similitudine. Si quis homo esset ad ripam maris, & à tabulâ supernatanti (mota impetu maris) occideretur, diceremus hominem occisum à tabulâ externe, interne tamen & primo à mari & ejus motu vel impetu. Rursus si rem penitus consideremus, videbimus, mare motum fuisse à ventis, & ventos ab influentiâ stellarum, & tandem stellas à voluntate & potentiâ DEI Architecti hujus machinæ. Itaq; omnia redeunt ad DEUM omnipotentem, & ita potentia hominis limitata à suâ causâ, i. e. à potentia DEI exterius operatur, sed interius ducitur & trahitur à potentia & voluntate DEI.

Hoc est illud punctum (i) indivisibile, & ita secretum

C

tum

(i) PUNCTUM &c.) Hic fatetur Mohammedanus, quam ardua omnino hæc sit de libero arbitrio materia. Idque omnino verissimum. Quod & jam suo tempore agnovit ex Patribus D. Augustinus contra Pelagianos disputans, quando inter alia l. 1. de Gratiâ Christi contra Pelagium & Celsium c. 47. Tom. 7. Opp. p. m. 787. ita: *Ista quæstio ubi de arbitrio voluntatis, & DEI gratia disputatur ita est ad discernendum difficultis, ut quando defenditur liberum arbitrium negari DEI gratia videatur, quando autem asseritur DEI gratia, liberum arbitrium putetur aufferri. Et hoc in usum suum rapuisse Pelagium mox subsequenter testatur verbis: Potest Pelagius ut se latebris obscuritatis involvere, ut etiam illi, quæ à Sancto Ambrosio conscripta posuimus*

consentire se dicat & ea se quos sentire proclamet semper, sensisse, atque ita singula conetur exponere, ut etiam eius sententia convenire credantur. &c. Hinc & B. Leonhart. Hutter. in Locis Commun. Theol. loc. 7. in prolegom. p. m. 264. ita inquit: Si in ullo alio Religionis Christiane articulo periculosi sese offerunt seopuli, qui regiam & quasi militarem investiganda veritatis viam intercludere videntur, certe circa presentem id usu nobis venire deprehendimus. Idem & confitetur B. Egid. Hunnius, quando in dedication. libri de libero arbitrio statim in initio ita loquitur: Vix est in omni Theologia Christiana locus, qui dissentientium opinionum tantâ varietate in tot sectas divisus, tamque varie in omnes ferme partes atq; formas disputatus sit, atq; est hic, cui titulum vulgo faciunt de arbitrii humani libertate,

fca

tum, quod à paucissimis capitur, ut sapientissimus Cidiabo Meahmed Elgazeli affirmat (cujus spiritu concedat DEUS gloriam suam Amen) sequentibus verbis: ita abditum profundum & abstrusum est, intelligere punctum illud liberi arbitrii, utque neque characteres ad scribendum, neque ullæ rationes ad exprimendum sufficiant; & omnes (quotquot hâc de re locuti sunt) hælerunt fusc in ripâ tanti, & tam spatiosi maris; sed ut saltem vestigium aliquod appareat tantæ rei, utamur hâc unicâ similitudine: (k) Acervus quidam cœcorum optavit semel scire, quantum, & qualis Elephas esset, & ut certiores fierent, miserunt tres cœcos eò, ut tangerent, & palparent Elephantem (neque aliter poterant judicare, nisi tactu cum essent natura

turâ

seu libero arbitrio &c. Quid ergo mirum, quod cœco nostro Mohammedano verâ illâ pedum nostrorum lucernâ destituto locus hicce adeo difficilis fuerit, ut revera de eodem non aliter judicaverit, quam cœcus ille de elephante, ut in adducto simili habetur.

(k) SIMILITUDINE &c.) Judæi communiter in usu habent, ut rem non adeo statim perceptu facilem similibus & parabolis fabulisque passim suis soleant illustrare. Sice.g. quando Talmudistæ volunt probare, animam & corpus simul puniri, tum in Tr. Sanhedrin sequentia fingunt: Rex quidam caro & sanguis habebat paradysum amœnissimum, & in eo primitias præstantissimas. Is collocabat illic duos custodes, unum claudum, alterum

Cœcum. Alloquebatur autem Claudus cœcum, primitias elegantes video in hortu, veni & vesta me, auferemus eas ut comedamus. Equitavit ergo claudus super dorsum cœci, & abstulerunt eas, & devorarunt. Post dies venie Possessor Paradisi, quarens ex iis, primitias suaves, quorsum sunt (delate?) Respondit ei Claudus: num quid mihi sunt pedes ut ambulem illic? Respondit quoque Cœcus, num quid mihi sunt oculi ad cernendum? Quid egit? Respondit Claudus tergo Cœci, & judicavit ambos quasi unum. Idem artificium & à Judæis didicerunt Mohammedani, variis passim fabulis in mysteriis suis tradendis utentes. Et sic quoque hoc loco Mohammedanus difficultatem controversiæ de Libero arbitrio ridicule satis illustrare voluit.

(1) ABSO-

turâ cœci) cum ergo venirent ad elephantem, quisque eorum injecit manus elephanti; Unus tetigit, & palpavit aures, & ex tactu videbantur ei elephantis crassitiem esse instar duorum digitorum, longitudinem vero & totam ejus magnitudinem instar dimidii scuti, & præsertim aliquid esse molle & suave: Secundus tetigit, & palpavit dentes ejus molares, & videbantur ei elephantem crassum instar brachii & longum; sed lævem, & glabrâ cute, & rotundum, & è diverso alterius durum. Tertius palpavit pedes, & manus Elephantis, & videbatur ei esse crassum instar postis, & asperum & rotundum. Cum ergo redirent ad suos, qui palpavit aures, dixit, elephantem esse aliquid crassum instar duorum digitorum, & suave & molle, & magnitudinem totam esse instar dimidii scuti. Alius dixit non ita rem se habere, esse potius lævem & glabrâ cute, durum rotundum & longitudine unius brachii: Alius qui palpavit & tetigit pedes, contradicens utriusque dicebat, elephantem esse crassum instar postis rotundum & asperum. Qui igitur erant præditi oculis & visu, facile comprehendebant, & cognoscebant, elephantem & partes ejus, simul etiam videbant, cœcos ex parte dicere verû, & tamen omnes simul non potuisse comprehendere totum elephantem, sed partes ejus solas. Ita habet in libero arbitrio hominis, ut nisi cui DEUS concesserit gratiam & aperuerit oculos mentis, difficillime aliter possit comprehendere, & cognoscere, qualis & quantus sit ille Elephas arbitrii. Solum potest scire id, quod à Prophetis, & sanctis Dei nobis nunciatum est, & à lege DEI ab eis observata, & nobis ita injuncta, ut qui eam servaverit, sit facturus salvus, & qui contra damnatur; hoc est quod ad legem & justitiã ejus attinet, nam quod ad potentiã & voluntatẽ attinet, ipse potest efficere, quod lubet, de creaturis suis quod etiã omnino quadrat cum intellectu. Intellectus enim fere lumine naturali novit Deum esse rectum judicẽ & justum qui non aliter crea-

turam suam afficiet supplicio, quam iuste. Etiam DEum esse absolutum Dominum (1) & hanc Orbis machinam esse ejus, & ab eo creatam. DEum nulli debere reddere rationem, cum quicquid agit, agat in re propria sibi, & ita absolute poterit afficere præmio s. pœnâ, quem vult, cum omnis creatura sit ejus; nec faciet alicui injuriam, etiam si pœnis & tormentis æternis eum afficiat, plus enim boni & commodi accepit creatura, quando accepit esse a suo creatore, quam incommodi & damni, quando ab eodem damnatus & affectus est tormentis & pœnis. Hoc ita intelligitur, si DEus absolute id faceret; quando autem DEus pietate & misericordiâ motus eligit aliquos, ut ipsi inserviant, donans eos gratiâ suâ, hoc facit ex infinitâ bonitate. Et quando alios derelinquit & pœnis & tormentis afficit ex justitiâ, & rectitudine. Et tandem dicimus omnes pœnas esse justas, quæ à Deo veniunt, & nostrâ tamen culpâ, & omnia bona esse à pietate & misericordiâ ejus infinita, cui laus & gloria & nomen ejus sanctum exalratum. Amen. Qui felicitatem vitam & omne bonum Tibi cupit Ahmet Benaudala.

Littera arabica erat præterea hic in fine subscriptum nomen ejus.

(1) ABSOLUTUM DOMINUM &c.) Hæc quidem suo modo bene sese habent. Sed cum Mohammedanus nihil habeat de Christo, ejusque interveniente merito. Hinc varia passim absurda facile ex discursu hocce deduci possent? Quæ admodum & denuo absolutum Prædestinationis decretum hic latet Calvinismo patrocinans.

Atque hæc sunt, quæ brevitati studentes notare brevissimis volumus. Plura qui de ardua hæc materia desiderat, consulere ille poterit varia illa Nostratum scripta de argumento hocce prostantia. Ceterum ex hoc scripto apparet, verissimum esse, quod *Heringer in H. E. Tom. I. p. m. 397. de Mohammedani judicat in doctrinâ de libero ar-*

bitrio eos esse valde inconsistentes. Modo enim hominem absolutum imperii sui faciunt dominum, modo docent, sine directione gratiæque speciali Numini nihil esse in homine. Nos interim DEO nostro devotissimas ac devotissimas persolvimus grates pro suâ nobis præstitâ gratiâ. Sit ipsius Nomini Ter Sancto Laus Honor & Gloria in SECVLORUM SECVLA,

AMEN.

DISPU-

DISPUTATIO PRIOR.

SEU

SPICILEGIUM HISTORICO-PHILOLOGICUM,
HISTORIAM LITERARIAM ALCORANI sistens

I. M. R. M.

Vanta sit Historia Literariæ utilitas, quanta necessitas norunt omnes, quotquot literas elegantiores amant. Equidem olim in Ignorantiæ Seculis Historia Literaria non adeo optimæ erat notæ; Sic enim teste *Foan. Sarub. Metalogic. lib. 1. c. 3. Poeta & Historiographi habebantur infames & si quis incumbere laboribus antiquorum noxabatur, & non modo Asello Arcadia tardior, sed obtusior plumbo omnibus erat invisus.* Hodie vero studiis res florecentibus majores Historiam Literariam circumstant laudes, eaq; non immeritè ob insignem plane, quæ Orbi literario communicat usum, ob quæ merito quotidie magis magisque excolenda esset. *vid. B. Morhof. in Polyhist. Lib. 1. c. 2.* Tollas enim Historiam Literariam, etsi nulla forent damna alia, id damni sat esset, quod confusio certe non exigua studia elegantiora exponantur. Vestigia hic ubique sunt obvia, ex infinitis aliis sufficiant illa, quando ipsi Librorum Tituli, seu Autores aut alij Homines honorantur. (cujus rei exempla qui desiderat, plurima apud *Foh. Möllerum in Homonymoscopia* inveniet.) Sic enim quidam apud *Hottingerum in Thes. Philol. p. 434. & F. A. Scherzerum in Programmatis p. 246.* Cabbalam, hominem fuisse credunt, perfidum & diabolicum, imo Vetulam veneficii deditam, A sui librum illum, R. Moysis Maimonidis **ספר סודות** Doctor perplexorum, Autorem vocant Arabicum, *conf. & Diss. M. Jac. Thomasti, de Nigello Wireckero S. 18.* ubi similis confusionis exemplum potest offendi. Nonnulli, ut *Möllerus l. c. p. 11.* observat, *Eddam* (Librum Islandicum, Mythologiam Gentium Borealium complexum, & à Snorrone Sturlesonio Islandiæ Nomophylace A. C. 1215, congestum, de quo pluribus agit *Möllerus in notis eruditissimis ad Th. Bartholini Librum de Scripioribus Danicis p. 404. seqq.* Feminam, famam scriptis consecutam; aut conditorem Historiæ Danicæ fuisse putarunt. Et quemnam fugit fictus ille Autor & Scriptor *Articulus Alsmacaldus, de Potestate & Primatu Papa,* è Germanis Lutheranus, quem *Lud. Jac. a S. Carolo Carmelita Callus, & Regis sui Eleemosynarius, satis aliàs in Historiâ Literaria verlatus Part. Secundâ Bibliotheca Pontificia p. 455, 459,* acceptis Articulis nostris Smalcaldicis, excogitavit? (de cujus erroribus etiam agit, in diss. quâdam de quibusdam ex Hist. Lit. desumptis c. III, p. 19. B. D. Joh. Gottlieb Möllerus.) Idem denique; ut alia hac vice taceam Theologo Pontificio Colonienſi, nominatim *Michaëli ab Iselt,* circa præsentem librum de quo scribere animus fert Alcoranum scilicet, accidisse refert *notitias D. Dorschau in Vindiciis ad Exodum P. II. diss. IX, p. 179.* Sic enim ille *Iselt in præf. ad Ludov. Granatensis Auctem Peccatorum, Coranum* vocat Mahumetanorum insignem Legislatorem; *Coranum, inquit, ille insignis Mahumetanorum Legislator bea-*

Habita An-
M D CCI.
Mens. Sep-
tembri
Respon-
dente JO-
ACHIMO
Mangeln
Rosloch.
Megapol.
nunc Phi-
los. Magi-
stro.

ritudinem in cibo & Potu & uxorum multitudine constare affirmat. Haud inutile ergo fore iudicabam, si de hoc Libro ejusq; Historia Literaria, svasu Pl. Reverendi ac Excellentiss. Domini Praesidis, Praeceptoris mei Venerandi, Speciminis Academici & tentaminis loco, quaedam, & quidem per modum Spicilegii, meditarer, ex monumentis quae mihi hac vice ad manus fuerunt. Sicubi lapsus fuero, ut enim in tenebris, sic quoque in proclivi petra, qualis Historia Literaria est, in media luce lapsus non est inevitabilis, condonabit B. L. DEUS vero T. O. M. ut meditatio haecce succedat faxit *Feliciter.*

§. I.

Cturus igitur nobis de Alcorano, ante omnia juxta receptam in Scholis methodum prius quaedam de ipso hoc nomine praelibare incumbit, quam ad rem ipsam progressus instituat. Uti autem alias in nomine declarando haec tria observant Philosophi; (1.) Ejus Etymologiam, sive nomen deducunt ex origine. (2.) Homonymiam sive vocem distinguunt. (3.) Synonymiam, sive declarant ex aliis idem significantibus, ita & hoc loco, eadem breviter observanda esse ducimus. Quod igitur spectat *Etymologiam*, & hic iterum tria sese offerunt; *Primo* nempe vocis hujus Origo, *deinde* ejus derivatio, *denique* derivationis hujus ratio. Circa originem patet vocabulum *Alcorani*, in Oriente, matre lingua Arabica, natum esse, postmodum vero civitati donatum, & non solum Latinum sed & Germanicum factum, sic enim Germanorum *ALCORAN*, observante *Fabricio* (a) pure Arabica est. Nonnulli hanc vocabuli hujus recensent originem ex Alcorano Surat. 96, ubi haec habentur verba: *Lege in nomine Domini tui, qui creavit hominem ex sanguine concreto: lege per Dominum tuum, qui docuit hominem quae antea ignomabat.* Quae verba uxori suae Chadigiae proposuisse Muhammed perhibetur, tanquam a Gabriele Angelo proposita, cum ei primo loco revelationes suas aperuisset. Cum ergo in Arabico habetur *اقرأ* *lege*, inde nomen *Coranus* factum creditur. Nisi potius Origo sit a Judaeo, ut veteri *מקרא* responderet. (b) Derivatio hujus vocis, quae est ex Arabico articulo *ال* & ex voce *قرآن* *Koranon* optime potest peti ex *B. Pfeiffero* (c) cui vocabulum hocce *Koranon* denotat Lecturam, Legendum, vel collectionem; a radice

a radice كـر *legere, colligere*. Alii vero teste *Schindlero* (d) vocem deducunt a radice قـرر (*qarrar*) confessus est, ut *Alcoran* sit *quasi confessio*. Aliis notante eodem *Schindlero* significat *Alcoran correctionem*, ideo, quod *Vetus & Novum Testamentum* corrigere & tolerabilius reddere voluerit; quamvis prior derivatio sit adæqvata. Pro variâ itaqve hujus vocis significatione & derivatione, varia etiam ejus derivationis datur ratio: *Collectio, Erpenio* aliisque dicitur eò, quia capita ejus & *Suratæ*, antea disjectæ & disruptæ in unum quasi corpus sunt collectæ, & *Alcoranus* idem sit ac *collectanea divinarum præceptionum*; (e) *correctio* unde alii dicitur ex *Schindlero* jam est adductum. *A legere* dicitur *Lectura*, quia diligenter eum volvere, & revolvere legere & perlegere debebant *Muhammedani*, ideo, quia norma fidei & religionis ipsis erat. Ad *Homonymiam* notandum est venire hoc nomine *Muhamedanis*, non saltem *Alcoranum*, sed etiam quamvis *legem cæliis datam*; unde *Moses* alibi dicitur קـר accepisse. (f) Hoc vero loco quando nobis cum *Alcorano* res est, solum intelligimus *Volumen legis Muhammedicæ*, cui & *Synonyma* quædam de neganda non sunt: Nam dicitur aliàs quoque *Furcan* sive *Alphorcan*, vel quod idem *Alfurcan*, a discriminando, quod verum a falso discriminet, aut infidelitatem a fide, (g) vel ob discretam ut *Nic. de Cula* (h) vult, capitum separationem. Nominatur & *Almosbaphi*. e. liber sive *Codex*, ut sacra scriptura Græce ΕΒΓΛΙΟΥ . De quibus, ut & de nomine *Alcorani* ipso ulterius conferatur *Pseifferus* (i) & *Marraccus*. (k)

- (a) In *Specimine Arabico* p. 47. (b) Vid. *B. Du. D. Hinckelmann* *prefat. Alcorano* *premissa*. (c) In *Theol. Judaicâ* p. 263. & in *Crit. Sacrâ* p. m. 412. 413. (d) In *Lexico Pentagl.* p. 1648. in voce قـرر (e) *Pseifferus*. l. c. p. 269. *Fabric.* l. c. *conf. & Jo. Forbessius a Corse* in *Instruct. Hist. Theol. Lib. 4. cap. 3. n. 3. p. 176.* (f) *Fabric.* l. c. (g) *Dankænerus* *Diss. de Ecclesia Muhammed.* p. 56. & *Pseifferus*. l. c. p. 265. (h) In *Cribratione Alcorani* *Lib. 1. c. 1.* (i) *Loc. cit.* (k) In *Prothemo* *refutat. Alcoranica* P. 1. c. III.

§ II. Consideratò igitur breviter *Alcorani* nomine, de ipsius causis, paucis quoque dispiciendum erit. Primum vero inter eas locum *Efficiens* obtinet, quæ vulgò dividi consuevit in *Moventem & Agentem*. *Movens* iterum, quæ nobis hac vice idem est

ac

ac *Occasio* non malè in *Internam* & *Externam*. Illa omninò fuit ipsa Muhamedis malitia, quæ procul dubio à Diabolo fuit, malas suggerente de compilando hocce libro, introducendâque planè novâ religione, cogitationes. Hanc vero fuisse crassam Arabum Idololatriam, agrestemque Politiam; Judæorum dispersionem, contemptum & vires plane attritas; Christianorum autem tunc temporis, partim dissidiis intestinis distractionem, partim etiam in vitâ ipsâ, illorum quoque, qui innocentiae facem aliis præferre debuissent, dissolutionem, optime nos edocet *Hottingerus* (1) dicens: *omnia modo recensita, astuta & versipelli Arabum impostori, Muhamedi, vulgatum illud Arabum: acue ferrum dum calet; in memoriam vocasse.* Causam vero agentem sive Alcorani Auctorem quod attingit, & quidem principalem, illum Arabes fingunt ipsum DEUM, quando nempe omnibus persuadere volunt, Alcoranum esse *in creatum verbum DEI*, imo tam altas hâc ipsâ suâ persuasione in omnium animis egerunt radices, ut malint sæpe extrema quæque subire, quam de aternitate Alcorani, quam ipsi cum attributo *in æternis* tribuunt, dubitare, licet assertum hoc, nonnulli eorum, imò ex ipsis Imperatoribus, refutent, credentes Alcoranum esse creatum. Sic enim, ut unius modo exempli abs *Hottingero* (m) ex *Patricide* recensiti mentionem injiciam, *Vathecus*, successor *Mammonis*, magno conamine fidem de creato Alcorano propagavit: *Nam scripsit ad omnes Egyptii provincias, ut cogerentur Muselmanni credere, Alcoranum esse creatum, atque hoc ipsum templis in sculperetur. Que sententia valde displicuit Muselmanni, eamque, vehementissime sunt detestati, illi vero, qui hoc modo, sententiam hanc insectantes se gesserunt, neque eandem parato animo acceperunt, graves lucrunt pœnas, alii flagellis caesis, alii vinculis, etiam occisis.* Quæ Arabum sententia, procul dubio ipsi innititur Alcorano, in quo hic inde inculcatur, codicem hunc, non tantum innotuisse Patriarchis & Patribus V. T. sed *Ἐὐὐ δὲ τὸν* quoque; ac cœlo demissum esse, nocte quadam cui nomen *אל קר* ut ex *Chemnitio* refert *Bangius*, (n) legem ante mundum conditam, ac literis igneis nigris in dorso ignis candidi scriptam fuisse, duobusque annorum millibus mundum præcessisse, nugantur. Quas vero nugas, meritò seponimus, Verum & genuinum Auctorem

torem in scenam producere intendentes. Ille vero primus post Satanam *MUHAMMED* est, de quo in compendiò quædam lubet prænotare. Quemadmodum vero olim Athenienses sapius, referente *Proclo in Chresomathiâ suâ*, contraria plane rebus nomina indiderunt, *Carcærem Palatium* nominarunt, *Vappam dulcedinem* vocarunt, *Furias Eumenidum* titulo condecorarunt; vel, ut, notante Magnifico Dn. D. *Isigo* Præceptore nostro Venerando (o) *Egyptios* etiam, eadem nominum perversione delectatos legitimus, ubi inter *Ptolomæos* qui *Parricida* fuit, *Philopater*, qui neminem unquam ullò affecit beneficio *Evergetes* dictus est. Quemadmodum etiam *Stephanus Szegedinus in Speculo Pontificum* observat, quod plerumque malefici *Bonifacii*, timidi *Leones*, rustici *Urbani*, improbi *Innocentii*, feroces *Clementes*, maledicti *Benedicti*, deformes *Formosi*, ignari *Gregorii*, ingrati *Johannes*, impii *Pii*, infelices *Felices*, & victi *Victores* Apostolicam exornarint sedem. conf. *Unschuldige Nachrichten von alten und neuen Theol. Sachen. An. 1702. p. 248. 19.* Ita idem plane & de Muhammede & de ejus nomine dicendum est: Illi qui nihil minus egit, quam ut DEUM verum, verè debitòq; modo laudaret, celebraret, eiq; gratias persolveret; Illi qui nullâ laude & celebratione dignus, & cujus desiderio nullus flagrat nomen est Muhammed. Descendit enim nomen hocce a verbo Arabico *حَمِدًا* per *meti Jesiv* *حَمِدًا* LAUDAVIT, GRATIAS EGIT; quod in conjugatione secundâ, significatione intensâ, valde celebravit significat: atque ab hac conjugatione ejusque participio passivo emergit *حَمِيدًا* valde celebratur, quod nomen Arabicum vi etymi Hottingero (p) idem est ac Hebraicum *איש חסד* *Vir d. fid. riorum.* (q) Observamus autem hic simul, Muhammedem hunc non esse confundendum cum alio *Mubammede Ben Isaac* Arabe, qui scripsit *de Sectâ Manicheorum*, cujus *MSCTum* possedit *Hottingerus* (r) Pessime etiam hic Muhammed confunditur à glossâ marginali *Corporis Canonici* cum *Nicolao hæresiarchâ* primi seculi. Cum enim c. non omnes *Episcopi: 29. C. 2. Q. 7* hæc verba ex *Hieronymo* allegantur: *Attendis Petrum sed is Judam considera, Stephanum suspicis sed Nicolaum respice;* in extremo margine notatur, quod iste *Nicolaus fuerit Mahometus, quem colunt Pagani*, pro quâ sententiâ *Hago* citatur. Cujus

D

Glossæ

Glossæ etiam meminerunt *Dominicus & Carolus Macri* fratres. (s) Genealogiam nostri, quam sat amplam Arabes texunt, *Hottingerus* (t) prolixissimè recenset, Parentes ipsi fuere Abdalla & Emina, gentis & familiæ nobilitate clari quidem, Avus enim ejus *Abdamutalib* a *Schickardo* in præfat. ad *Tarich* inter Arabiæ Reges relatus legitur, sumtibus vero exhausti, vitam parcè & duriter agentes, quam & paupertatem in Prophetâ suâ libenter Arabes concedunt. Locus, ubi lucem Muhammed aspexit, urbs Arabiæ Felicis (quod *Pfeiffero* (u) placet asserere præ desertâ) *Mecia* fuit, a Muhamedanis tam sancta æstimata, ut nullis nisi Muhamedanis eam videre liceat, quamque Scriptorum Arabici, quotiescunque mentionem ejus faciunt, votis prosequuntur, vel titulis honorariis condecorant, verbò, tanti faciunt, ut eam ingredi Christiano capitale sit, cujus rei rationes *Hottingerus* (w) iterum enarrat. De tempore nativitatibus ejus quando illud contigerit, quove anno? inter Eruditos nondum convenit; *Pfeiffero* l.c. arridet juxta *Elmacinum*, cujus sententia & recentissima est, & Arabibus turissima videtur, A.C. 571. *Erpenius* (x) statuit 580. *Joh. Andree* cognomine *Alsaqui* i.e. sacerdos Muhammedicus, sed ad fidem conversus, (y) nativitatibus ejus refert ad annum 620. Varia alias circumferuntur miracula, quæ in ipsa nativitate, quam Rabbi quidam Ismaelitarum nomine *Kabalb*, ab aliis etiam vocatur *Kabalbabar* (z) longò antequam facta, tempore prædixit, contigerunt, quorum inter & illud est, quod natus sit circumcisis, & ipse Lucifer ex ipsius nativitate dolorem hauserit acerbissimum (aa) Infantiam & juventutem Muhammedis, quam maximam partem ut *Camelarius* peregit, annos viriles, ubi permultas nuptiis sibi uxores adjunxit, abundè nobis *Pfeifferus* l.c. describit. Quod Religionem verò ejus convenit, probat *Marraccinus* (bb) Muhammedem usque ad XL. ætatis annum Idola cum cæteris Meccanis coluisse, quod & comprobatur *Hottingerus* l.c. p. 227. illo verò vitæ anno Propheticas inspirationes, & inde Schedas suas, ut *Pfeifferus* loquitur jactari cœpit, spargens, se esse Prophetam à DEO *Devi. XVII.* prædictum, mentiens, nomen suum extitisse in V.T. ut & in N.T., quod & post ipsum Turcarum & Persarum Doctores, ipsius Allectæ, mordicus

ticus defendunt. Quæ tamen omnia falsa, sicut solidè & eruditè Contra eos demonstrarunt *Danbawerus & Frischmuthus*. (cc) Præperea finxit & Ecstasin quandam divinam, & familiare cum Gabriele Archangelo colloquium, cum tantum Epilepsiâ laboraret, inter quam vero & Ecstasin maxima datur differentia. (dd) Miracula plurima ab Assediis ejus ipsi assignantur, sed quo jure detegunt nobis *Hottingerus* (ee) & ex *Marraccio Actorum Eruditorum collectores* (ff) item *de Moni*, (qui est *Richardus Simonius*) (gg) *Muhamedem* nempe nullis miraculis fuisse clarum. Ridicula porro est illa sententia *Benvenuti Imolensis*, quam *Dominicus & Carolus Macri* Fratres in *Hierolexico* perstringunt, quando *Muhamedem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem* fuisse asserit. *Thema Mohammedi* æque ut *Salvatoris Nostri natalitium*, composuit *Abu Monsor*, ut ex *Vossio* adducit Dn. D. J. A. Schmidt in *Disp. de Themate Christi Natalit. c. 1.* Cæterum quæ ulterius de *Muhamede* afferri possent, ut sunt de ejus fuga ob religionem, de bellis cum *Heraclio* gestis, (ubi & obiter observamus, *Insignia Muhamedi*, nempe *Bombyx ad mori folium*, cujus meminit incomparabilis ille *Andreas Möllerus*, *Greifsenbagius*,) (hh) de morte denique & de sepulchro ejus penulo vi magneticâ in Aerem attracto, (ii) vid. *Pseifferrum* & quos ipse citavit, quibus addatur prolixè agens *Marraccius*, (*) item *Historia Gothana Compendium*, (kk) cum aliis qui de *Muhamede* tractationem instituerunt. Hic igitur huc usque descriptus *Muhamed* Alcorani Parens est, cui foetus ille, die *Veneris*, quam ideo *Sabbati* loco colunt (ll) ut tradunt, allatus, licet aliàs ipse *Muhamed* confiteatur, diversis temporibus imo particulatim se doctrinam suam accepisse. In compilando hocce libro & cudenda religione, nonnullos habuit Coadjutores, *Sergium* nempe monachum, quem aliàs præceptorem vocant *Muhammedis*, & vel *Nestorianum*, vel *Jacobitam*, vel *Arianum* dicunt; fuisse vero *Nestorianum*, nervosis ex *Marraccio* conceptis verbis *Lipsiensis* (mm) comprobant, & *Judæos* quosdam, quorum nomina ex *le Moyne Dominus Præses meus* (nn) observat, quibus *Pseifferrus* (oo) addit adhuc alios duos Monachos *Nestorium* & *Addosum*, & *Judæum Abdallam* filium *Selam*, simulque hæc, quæ de hisce coadjutoribus *Muhamedis*

dis referuntur vera esse, contra eos, qui in dubium vocant, argumento potissimum ab ignorantia, quam aliàs Muhamed certissimè, si recensiti illi non tradidissent manus socias, prodidisset, desumtò, defendit. Atque sic a jam nominatis contenta Alcorani excogitata & variis in Schedulis conscripta & conjecta, imo palmarum foliis illita fuere. Ne vero post obitum Muhamedis, & somnia simul ejus evanescerent, *Abubeker* quidam, socer Muhamedis, ejusque in regno successor, & primus Calipha, (h. e. Vicarius Muhamedis) cui & ob fidem suam, quam somniis illis Muhamedis adhibuit, cognomen *Veri* sive *Justi*, ceu præmium, ab Arabibus impositum est, schedulas illas, una cum *Osmano*, diligentissimè conquisivit, & in unum quasi Systema, ea quæ in schedulis & tabulis dispersa erant, congescit, (qq) ita verò ut Grammaticæ potius elegantia, quam ordinis rerum & temporum, imo quam veritatis & certitudinis fuerit Studiosus. Plura adhuc de Auctoribus Alcorani ejusque fati habet præter jam citatos *B. Dn. D. Hincelmannus*, (rr)

(1) *Hist. Or. Lib. 2. c. IV. p. 396. sqq.* & præter eum *Dn. à Lenz* in *Schediasmate Historico-Philol. de Fudæor. Pseudo Messis, c. II. §. 8. p. 36.* (m) *Hist. Or. p. 417.* (n) in *Calo Orientis* (quod unelubtit. Exereit. Philolog. Philos. extat) *Exercit. I. p. 3.* (o) in *Oratione Parentali, in Obitum B. Dn. D. Carpozovii*, Chrysolomi illius Lipsiensis habita, (p) *Hist. Or. L. 1. c. 2. p. 13. sqq.* ubi & Synonyma quædam Muhamedis recensentur. Quæ tamen omnia præstantiæ nominis ﷺ cedunt, ideo, quia Muhamedani asserunt, hoc nomen, non tantum Adamo, Moï, Christo cæterisque Prophetis innotuisse, sed etiam ei cum DEO commune esse, (q) *Dan. c. X. v. 11.* (r) in *Bibliotheca Veteri Novæ p. 583.* (s) in *Hierolexico p. 400.* conf. & *Magnif. Dn. D. Irigii Diss. de Hæresarch, p. 94.* (t) *l. c. pag. 17. -- 201.* (u) *Theol. Jud. p. 267.* (vv) *l. c. p. 216.* (x) *Orar. de Lingvâ Arab. II. p. 42.* (y) in *Confus. Sect. Muhammedicæ p. 32.* (z) vid. *Schweigger l. c. p. 18.* ubi ita: In dieser Stund (da nemlich Mahomet gebohren) haben sich alle Bögen geneigt/ und Lucifer ist von den Engeln in die Tiefe des Meers versencket worden / von dannen ist er nach 40. Tagen mit harter Müß entlauffen/ und ist auff dem Berg Sabeß kommen / allda er mit grausamer erschrecklicher Stimme/seine Engel/ und die er sonst verführet/ zu sich geruffen / die fragten ihn/ was doch die Ursache wäre / daß er so entwichen sey? denen erzehlte Er/ daß Mahomet gebohren wäre welchen Götter herfürbracht/ und seinem Schwerdt solche Kraft gegeben/ daß es alles/ es sey so hart als es immer wolle durchschneide zu unsern Verderben/ und daß kein einiger Platz auff den Erdboden soll gefunden werden / dahin nicht die Lehre von der Einigkeit Göttes kommen solte/ welcher alle Ding erschaffen/

feni und mich wegen dieses Propheten verdampt hat. Adde Hoornbeckium in *summa Controv. Relig.* p. 73. (bb) *Part. I. Prodromi Refut. Alcor. Cap. VIII.* quam recensent etiam Celeberr. *Ath. Erud. collectores Anno 1692. ejus vid. p. 331.* (cc) *Ille in diss. cit. p. 9. sq.* Hic in *diss. pec. fena 1685. habitata: contra Turcarum Persarumque Doctores, qui Muhamedem veri nominis & a DEO promissum Prophetam fuisse probare satagunt. conf. & Ath. Erud. l. c. p. 335.* (dd) ut ostendit *M. Panecius in diss. de Eestasi Witteb. Anno 1695. habitata: (cc) l. c. p. 473. -- 491.* (ff) *l. c. pagg. cit. & Anno 1698. p. 113. it. Pfeifferus l. c. p. 269.* (gg) in *Histoire Critique de la creance & des coutumes des Nations du Levant. Chapitr. 15. p. 167. sq.* (hh) in *Symbolis Syriacis p. 26.* ubi recenset farragineam aliquam insignium haud vulgo notorum, (ii) Quam tamen traditionem fabulam esse, demonstrat *D. Samuel Andrea in Diss. de Sepulchro Muhamedis, ut & Dn. D. Wagenfeil in Perâ libb. juvenil. T. 2. p. 724.* Ubi inter alia ita: *Hoc (nimisrum, quod de sepulchro Mohammeda narratur) tam verum est, ac illud, quod apud Matthæum Parisum in vita Henrici III. Anglia regis legitur, quoddam tum genus fulguris infernalis iter ab aere descendisset sanum Machometi cum suo simulacro subito incendio subruisse, & dissipasse, & iterum aliud consimile primo impetu dictam sanum in misuris dissipans in terram demersisse & tertium in profundiora terra, & ut credebatur detrusisse in abyssum. Deinde ignem illum calidissimum & consummum, ardentem, & non lucentem serpsisse per inferiora terra & quasi ignem tartareum scopulos consumpsisse, qui non potest extinguvi, & sic totam civitatem Meche & loca contermina igne inextinguibili fuisse consumpta. (*) in Prefat. ad Prodrom. Refut. Alcorani (kk) p. m. 442. sq. & Dnus a Lent. l. c. Hoornbeck l. c. p. 71. conf. etiam Confut. Muhammed, quam exhibet *Le Moyne in Var. Sacris p. 429. sqq. & Bartholom. Edessai Elench. & Confut. Hugareni, itidem à le Moyne exhib. l. c. p. 303. sqq.* Vitam quoque Muhammedis ulterius accuratissime descripsit *Greg. Abulpharagus in Hist. Dynastiar. per Pocockium edita, & ipse Pocockius eam consignavit in Specim. Hist. Arabica. Jung. Pridcaux vom Leben Mahometi und dessen Alcoran. (ll) Vid. Georgewitz in de ritibus Turc. c. 1. Az. 72. p. 172. de Turcarum Sabbato alias etiam conferri meretur *D. Quenstedt in Diss. pec. de Sabbato in prefat. (mm) l. c. nempe Anno 1692. p. 331.* (nn) in prologo *Diss. de Obscur. Hakkeher. pro ultimo vero nomine Audias legit D. Joh. Mich. Langius SS. Th. Prof. Altorf. in Diss. de Fabulis Mohammedicis p. 72. Abdias ben Salon, Ubi & p. 71 narratur ex Hünckelmanno, de duobus fervis in officinâ fabri gladiatorum Mecensis, qui ipsi Pentatevehu & Evangelia prælegerint, in ejus rei testimonium Zamaſcharius apud Marraccium adducitur. Horvius in dissertat. Historico Polit p. 349. ita: Machomet suo pernicioso dogmate insinuat, & insidias Johannû Antiocheni & Sergii Italici Monachi Alcoranum scripsit. (oo) l. c. p. 273. sqq. (pp) *Hottung. Hist. Or. p. 472.* (qq) unde Pfeiffero audit *Alcorani systematice & formaliter considerari causa proxima, Elmacinus in Hist. Saracen. Lib. I. C. I. p. 18.* de hac Abubekri prima Alcorani è tabulis collectione ita satur: *Cum enim Mulimi in****

Fama fortuna habent adversam, metuit (Abubeker) ne Alcorani quidquam periret, erat enim tantum in hominum memoriis & in Schedulis inter tabulas, vocavitq; cum Muhafum. Scriba ejus fuerunt Osman fil. Affani & Zeidus fil. Tsebiti: Fudex Ornar, fil. Alchahabi, Fanior Selledus, Servus ejus: Sigillum ejus erat Sigillum Prophetae, adde Hotting. in Prompt. p. 106. 107 ubi observat Arabes Abubekrum Collectorem Alcorani salutare. (rr) in praefat. Alcorano praemiss. lit. b. 3. sqq. & ap. Autorem confutat. Muhammed. quama sinit le Moigne in Var. Sacr. p. 449. sqq. jung. Dannhato. l. c. p. 57. 58.

s. III. Ad Objectum, sive Materiam circa quam Systema hocce Alcorani jam collectum occupatur, quando pedem promovemus, admodum varia sese nobis offerunt. Et quidni esset, continet enim scriptum hoc certi quicquam nihil, constanti & uniformi methodo, sed est variegatus Cento *ἐπικατάρα τῶν κρητῶν*, ut illum ex Hottingero nominat Praecell. Dominus M. Christ. Reineccius Amicus noster longe estimatissimus, (ss) & ut Marraccius loquitur (tt) vix dici potest, quid Alcoranus determinatè contineat; est enim Miscella & farrago innumerarum rerum. Ex mente vero Muhammedis, ut videretur, Objectum illud & Materia Alcorani, sacra esse debuit; quam & B. Pfeifferus (uu) optime dispescit in tres classes, & de singulis fusissime agit, quod etiam praestitit B. Dn. D. Hinckelman. (ww) Quare nos ne actum agamus, dispositionem tantum objecti hujus ex eo recensebimus, probationem vero dictorum, eorumque ulteriorem Illustrationem, quam semper ex Alcorano, cujus loca citantur, additam, B L. ex ipso Pfeiffero petere, si lubet, potest. Tractantur vero in Alcorano (I) *Historica*, eaque vel *Biblica* (xx) vel *non-Biblica* sive *Profana*. (yy) (II) *Didactica*; (zz) sinit enim Alcoranus Theologiae Muhammedicae fundamenta. (III) *Elenctica* (aaa) quando nim. carpit *Koreischitarum* partim Idololatriam, partim eorum *Ἀγγελοποιεῖαν*, angelos cum dicerent esse filias DEI, partim eorum falsam persuasionem, non dari resurrectionem mortuorum, & judicium post mortem. In Judæos etiam quodammodo invehit, varia ipsis exprobrans. (bbb) Hæcque hæctenus recensita, etsi ex parte bona sint & utilia, & apte hic quadret *πολυθρύλλητον* illud: Eine blinde Taube findet auch zwischen eine gute Erbsen, tamen præter pauca illa, plurima se nobis sinit *Fabulosa* (ccc) *Absurda* (ddd) vel

vel Dogmatica vel Philosophica, vel Historica; *Impia* (eee) *Frisvola*. (fff) Quæcunque omnia ita sunt comparata, ut ferme raro caput aliquot invenias, in quo non plagia ex nonnullis, etiam ipsorum Christianorum libris probis æq; ac improbandis occurrant, quod exemplo libelli istius, de *Miraculis Christi Infantis*, qui vulgo sub titulo *Evangelii a Petro conscripti* eo tempore circumferebatur, ex quo passim, multa in Coranum præcipue C. III. sunt transcripta, prolixius probat *Dn. D. Hinckelmannus*. (ggg) Si igitur accuratori trutinâ hanc materiæ Alcorani dispositionem perpendimus, maximam inter Coranum & Judæorum Talmud reperimus convenientiam, (hhh) quare & *Doctissimus H. Mublius* (iii) Coranum cum Talmude confert, ostenditque commune utriusque nomen esse *Assurcan*, *communis semina & signenta in locis quam plurimis*. De Salvatore nostro Jesu Christo ejusque Matre Maria bene quidem Alcoranum sentire probare annititur *R. Samuel Christianus*; (kkk) fed ex ipso Alcorano (lll) non augustè satis id fieri, facile patere existimo; quod peculiari libello *Warnerus* persecutus est. Confer & hic ut & de admiranda veritatis vi in Aulâ Turcicâ & peculiari inde natâ sectâ quæ *Schnubol Messibi* populus Messiæ audit ex *Paulo Riccaur* differentem *Hinckelmannum* (mmm). De contentis in Alcorano adhuc *Hotringerum* (nnn) conferas.

(ss) In *Erudita sanè Dissert. de Sex Mundi Millenariis ex Traditione Elianâ Lipsia* 1696. hab. in *præfat.* (tt) in *Prodrum. Refut. Alcorani* P. I. C. III. & in *præfat. C. II. p. 219. Tæjugeibus contradiçionum* refertur est Alcoranus, 201q; & tam portentosis mendaciis, & fabulosis incredibilibus, ut ne fingere quidem aliud monstrosius liceat, libro illo. Conf. *Pfeiff. Crit. Sac. p. m. 410.* quibus addendus *Auctor Religionis Mæthæ*, qui est *Thom Brodune*, natione Anglus, professione Mæthæns, p. 141, edit. *Argent.* Judicium suum de Alcorano hîce aperiens: *Alcoranum Turæicum, indigestum quiddam est, & incompositum; erroribus ineptis, & cum Philosophia pugnantibus, impossibilitatibus signentis & vnguis plusquam ridiculis refertum, &c.* [uu] in *Theol. Jud. p. 290. -- 314.* (vvvv) in *præfat. Alcor. Arab. præmissâ lit. b. &c.* (xx) *Pfeiffer l. c. p. 290.* (yy) p. 291. (zz) p. 294. (aaa) p. 296. (bbb) p. 298. (ccc) p. 300. (qq) conf. & *Levinum Nicol. Molkium Equitem Mezæp.* qui nominatum antea *Auctorem Religionis Medici* notis illustravit *eruditissimis l. c. p. 144.* (ddd) p. 306. (eee) p. 309. (fff) p. 311. (ggg) & *Allasius in Apibus Urbanis* p. 226. testatur, *Petrum à Valle*, loca Alcorani textibus librorum Scripturæ, qui etiam Turcis recipiuntur, contraria, item Anachronismos & similia studiosè collegisse. (ggg) l. c. 1. (qq) (hhh) conf. *Pfeiffer. Theol. Jud. p. 19. 199. & Plur.*

Plur. Rev. Dnus Praefes in Spicil. Histor. Philol. de Talmude Babylonico diff. priorib. 7. adde quos ibi citatos invenies, (iii) in *Apologia Talmudica*. Et Pfeifferus in *Praefatione Theol. Jud.* per tot. (kkk) in *paraphasi veri Messia in Monum. Orthodoxorum scriptorum Lat.* p. 1605. sqq. (lll) *Surat. V. p. 92.* edit. Gallica du Ryer conf. Pfeiffer l. c. p. 311. In Catalogo Bibliothecae Thuanæ bis quidem memoratur *Alcorani & Evangelistarum Concordantia* Autore Possello, quem tamen librum videre nondum mihi licuit, Juxta Morhof. in *Polyhist. Part. I l. 1. c. 10. p. 89.* Postellus in *Alcorano* multas veteris Ægyptiorum Theologiae reliquias, ac plura de Christo ipso testimonia, quam in Judæorum libris agnoscit. (mmm) in *Praef. Alc. Arab. lit. f. 2. sq.* (nnn) in *Histor. Eccles. Tom. 1. p. 391. sqq.*

§. IV. Forma Alcorani, vel interna est vel externa; *Interna* est ipse sensus, quem Arabes, Prophetae sui ineptias in mysteria transformantes, sed falso, fingunt *Θεοπνευστον*, cum in Alcorano nihil sit, quod ultra Carnalis alicujus hominis ingenium affurgeret, exclusit enim Muhammed, ex suis dogmatibus, inquit Dn. Langius, (a) quicquid ratio sibi relicta capere non potest; ut potius sensus ejus maxime obscurus, impurus, insulsus, delirus, & confusus sit. Quæ omnia, si opus esset testimoniis plurimis comprobata reddere possem. Sufficit unicum hac vice adduxisse ex Hieron. *Savanavola* (b) qui rectissime non solum animadvertit, maxime insulse & confuse, conscriptum esse opus hocce, sed & a nemine ordinem ullum in eo notari posse confirmat, quod & indicium esse asserit præcipuum socordiae & ignorantiae Muhamedis. Sensum vero huncce per se sat jam obscurum nonnullos Arabum sapissimè magis adhuc depravare, talem nimirum Muhammedi, affingentes sensum, de quo ipse nunquam cogitavit, *Ahmed-Ben-Idris* exemplo nobis *Hottingerus* (c) demonstrat quam luculentissimè. Alii vero, inter quos & præcipuus est Dn. de *Monti*, (d) arbitrantur, rudia atque infinita Alcorani figmenta, sensu parabolico aliquando intelligenda esse. *Externa*, Idioma est & stylus. Illud Arabicum est, ipso Alcorano (e) fatente. Hunc vero Arabes magni semper fecerunt, adeo ut tantum ei adscribant, quantum judæi nitenti & elegantiae styli Scripturae sacrae tribuunt, imo quantis phaleratis dictis ipse pseudo-propheta eundem extollat, videre est apud *Pfeifferum*. (f) Negandum quidem non est, styli genus breve & concisum, phrasi non
in-

inelegans, sæpe figuratum, flosculis & sententiis subinde aspersis, purum ac elegantissimum esse, si nempe Grammaticas regulas potius quam Rhetorices præcepta, quis æstimare velit. Et de quo recte judicat. *B. D. Hinckelmann*: (g) quod Coranus totius lingvæ Arabicæ norma sit hodie, moxque laudat *Sam. Bochartum* in *Epistola ad Capellum filium*, ex vero scribentem: *Omnes in universon excellentiores Arabum libri, perpetuo ad Alcoranum alludunt, qui etiam stylo est tanto tersior, quanto in doctrina imparior ac absurdior.* Alias verò contenti esse possumus, iudicio illo haud inconvenienti, quod de Stylo Alcorani fert *Ludovic. Marraccius* (h) quodque eo redit; *Esse loquutionem Alcorani, valde similem illi, quâ utuntur demones in Energumens, vel Arreptivi, vel quando se ab hominibus audiri sinunt; intermiscendo vera falsis, ludicra seriis, clara obscuris, & sæpe per enigmata & ambages loquendo.* Præterea *Stylus* hicce quodammodo est rhythmicus, quia periodi ejus plerumque in rhythmos desinunt, non vero planè metricis, ut contra *Scaligerum, Fabricium* (i) & *Pfefferum* (k) observarunt; unde etiam est, quod Arabes qui vehementer delectantur rhythmico scribendi genere, eorumque plurimi Auctores imitentur Alcoranum, & omnem operam in id sedulo collocent, ut genium ac indolem Styli illius rhythmi in Alcorano contenti expriment. Cujus rei illustre exemplum laudatus *Fabricius* (l) nobis reliquit.

- (a) De *Fabb. Mohammed*, p. 74. (b) *Lib. IV. de Verit. Fid.* c. 7. Est enim, fatente quoque *Marraccio* in *Prodr. Refus. Alc.* in præfat. c. 2. p. 218. *Alcoranus ita obscurus, concisus, perplexus, atque clumbratus, ut nisi Expositores supererant, ad ejus intelligentiam ferrent, Oedipo ipsi frustra explicandus iraderetur.* (c) *Hist. Orient* p. 127. (d) in *Hist. Crit. de Religione & ritibus populorum Orient* Cap. XV. (e) *Surat. XLII.* p. 370. edit. cit. (f) *Theol. Jud.* p. 286. (g) l. c. lib. g. I. [h] notante *Pl. Rev. Dn. præside* in *Coroll. I. Diss. de Calumniâ Ono & Choro-Latria Judæis & Christianis olim aspersâ Lipsiæ habitâ.* (i) in *Spec. Arab* p. 167. (k) l. c. p. 288. sqq. (l) l. c. p. 168. sqq.

S. V. De Fine quem Muhammed huic libro destinavit, ut nimirum esset norma & regula, ad quam dogmata fidei & religionis examinanda, vita benè morata instituenda, non est ut pluribus dicatur; quare statim *quid sit Alcoranus?* ex *B. Pfeffero* (a) cujus descriptionem hac vice & huc transponimus, addemus. *Est vero liber Pseudo dogmaticus, ab impostore Muhammede, idioma Arabico*

bico conscriptus, & Abubecro in ordine redactis, ut esset Musulmannus norma religionis & morum.

- (a) Theol. Jud. p. 265. Dannhaverus in Diss. cit. p. 77. ex Hottingero, hanc ex ipso Alcorano compositam exhibet: *alcoranus est liber caelestis, veritatis indubiae Angelis, Diabolo, Hominibus intellectu difficilis, atq; ad universalem omnium Gentium Apostolum Muhamedem missus, ut credentes illi serventur, increduli hic ferro & flammâ exstrepentur, & in altera vita supplicii aeterni mactentur.* Simulq; varias adjicit descriptiones alias e. g. per *Ignem fatuum, Lumen instabile, ineptum, fatuum, Putidissimarum Paludum Accola, ludendia & in exitium tradendus hominibus natus.*

§. VI. Licet vero, ut §. 4. ex *Savanarola* observavimus, ob confusam Alcorani conscriptionem, a nemine ordo ullus accuratus notari possit, nihilò minus tamen, varie à variis Liber hicce, cujus Oeconomiam aliquò modò, ubi de Objecto nobis sermo erat, dedimus, & pluribus adhuc ex Pfeiffero l.c. addisci potest, distribui & in partes dividi consuevit. Communis illa est *Abubeeri* divisio inordinata in CXIV. capita, (a) quæ Arabicè dicuntur *Suraron*, in sing. *Suraton* & cum Articulò *Assourato*, unde apud Latinum interpretem factum est *Azoara*. Quæ vox quam diversis obnoxia sit explicationibus B. Pfeifferus nunquam satis laudandus (b) annotavit. Ab *Osman* vero genero Muhammedis, ut ex P. *Belonio Hackspanius* (c) nobis reliquit, digesta est Alcorani moles, quatuor in Libros. *Primi* libri capita sunt quinque. *Secundus* numerat duodecim. *Tertius* novem & decem. *Quartus* centum & sexaginta quinque. Alii teste *Philipp. Gradagnola* Suratam primam tantum præfationis loco venditantes, capita modò CXIII. numerant. Nonnulli septem ejus faciunt partes. Alii ut ipsi Muhamedani teste *Golio* (d) in LX. alii in XXX. diviserunt portiones. Quas vero generales partitiones libenter mittimus, & ad specialem ejus divisionem in Suratas nempe pedem promovemus. Sicuti enim Doctores judæos tractatus suos Dogmaticos sapissimè dispescunt in לכור vias & incessus & in portas, nim in בב portam primam, mediam & postremam; ita & Alcoranus *Doctissimo Stephano le Moyne* (e) dividitur in شور i. e. in vias, plateas & ingressus, quia per illos Muselmani, se incedere, pergere, & ad Paradisum tandem aliquando pervenire putant. De ipsis vero Suratis, earumq; distinctionem minutissimâ in Versiculos, & quam difficile

difficile sit, numerum quendam certum hic statuere, plurimis pro more suo i. e. solide & eruditè jam egit *Pfeifferus* loco sapissimè citato. (f) Literas initiales, quæ Suratis quibusdam præmittuntur, recenset *Ludovicus Marra-cinus* (g) his verbis; *Surat. II, v. 2. exorditur tribus characteribus solitariis np. A.L.M. qui nihil significanti, & expostores ipsi sapientiores fatentur DEUM solum nosse sensum eorum. Neg; solum huic Suræ; Sed aliis quoq; nonnullis, vel hos vel alios characteres ignote significationis præfigit.* (sc. Muhammed) *Eas hic notabo, præmittit Sur III, A.L.M. Sur. VII A.L.M. S. Sur. X. XI. XII XIII. XIV XV. A.L.R. Sur. XIX. K.H.I.A.S. Sur. XX. T. H. Sur XXVI. T.S.M. Sur. XXVII. T.S. Sur. XXVIII. T.S.M. Sur. XXIX.--XXXII. A.L.M. Sur. XXXVI. I.S. Sur. XXXVIII. S. Sur. XL. XLI. H.M. Sur. XLII H.M. A.S. Q. Sur. XLIII.--XLVI. H.M. Sur. L. Q., Sur. LXVIII. N. Non est dubium hujusmodi characteres superstitionem ac magiam denotare. Nullam certe habent utilitatem, prorsusque otiosi sunt, cum nemo sit qui eos intelligat. Conf. & Hottinger. (h)*

- (a) Quorum ordinem & numerum habet *Postellus Lib. II. de Concord. Orbis p. 125.* (b) *Th. Fud. p. 277* (c) de *Fide & Legib. Mohham. p. 65*, ubi & illud adhuc observatur, eandem distinctionem legi in *Confusione Sectæ Mohammedanæ c. 2.* cujus Auctore est *Johannes Andreas Alfacqui*, e. Sacerdos Mohammedicus, sed ad fidem conversus, conf. adhuc notas *Widmanstadii ad Theologiam Muhamedum atque Orationes q.* quæ Alcorani exhibent Epitomen, & *Nicol. de Cusa qui Lib. I. c. I. cribrationis Alcorani scribit: dicunt quidam observatores Libri, illum aliter in Oriente & aliter in Hesperii partibus distinguvi.* (d) *Ad Gram. Erpen. p. 173. & Dantharv. l. c. p. 57.* (e) in *notis ad V. a. r. i. a. sacrap. p. 926. sqq.* (f) cui merito jungendus *Hottingerus in Prompt. p. 108. sqq.* (g) in *Prodrom. P. IV. p. 609. sqq. add. Pfeiff. l. c. p. 282.* (h) in *Histor. Eccles. T. I. p. 402*

§. VII. Est tamen, de quâ re jam dicendum, apud Muhamedanos Alcoranus, magna in *Authoritate, Veneratione, & Æstimatione* positus; adeo, ut in *Controversiis* fidei suæ ne latum quidem ungvem ab ipso recedant, imo pluris æstimant, quam *Scripturam S.* quam à *Judæis & Christianis* corruptam esse putant. Unde & nominibus valde honorariis e. g. *Libri DEI, Verbi DEI eum* conde corant, & religio ipsis est Alcorani textum quocunqve modo vel prætextu in dubium vocare. *Æstimationem* duabus hisce *conclusionibus includere solent (I.) Nihil simile Alcorano scribi posse;*
E 2 quod

quod quia in ipso Alcorano tanquam maximo Muhamedis miraculo (a) extat, necesse ab ipsis, sanctè & indubitato credi (II.) *Alcoranum esse æternum & increatum.* Quamquam vero inter ipsos huic propositioni contra dixerint multi, etiam *Calipha & Superiores* quidam, ut exemplo quodam etiam nos sup. §. 2. comprobatum dedimus, priorem tamen à nemine putant nisi hæretico, negari posse, qualis *Mardarmomus Saracenus* fuit, unde *Mardariensium* apud illos & *Æta* nomen sibi contraxit. De honore qui plus quam divinus est, & reverentia qua Alcoranum prosequuntur ita *Job. Leusdenius* (b) fatetur: *Muhamedani non audent Christianis aut Gentilibus Alcoranum, vel ejus tantam particulam vendere, ex metu ne immandis manibus ab illis, utpote profanis hominibus, tractaretur; imò difficile permittunt Christianis, judæis aliisque ut eundem attingant.* Quæ modo dicta adhuc magis, si addatur exemplum, tam *F. Bartolæi*, maximo, Alcoranum accipiendi, cum in Oriente esset, desiderio flagrantis, & tamen vix ac ne vix quidem ob iniquissimum pretium, dum 140. thaleris, venalis Alcorani liber prostackret, nisi cum periculo vitæ accipientis, quàm etiam ipsius *Hottigeri* hæc enarrantis, (c.) illustrari possunt. Præterea si Alcorano aliquis ex improvise infideat, grande putant esse nefas; imò Christianis & Judæis aliquando capitale. Attingere etiam ipsi Muhamedani Alcoranum, vel extremis digitis non audent, nisi bene lotis, & ab omnibus sordibus repurgatis: cum verò hoc in casu, peccatum committere admodum facile, ideo ne ad excusandum, ne quidem improvidentia ipsis suppetias ferre possent, semper formula hæc *ωεφουλακην*, quæ desumpta ex Surata LVI. *Ne tangat eum nisi mundus*, tegmini vel corio Alcorani, quod vocant *Lingvam Libri*, inscribi consuevit. Ridiculam aliquam Historiam refert *Philipp. Camerarius* (*) ex *Doussa* itiner. *Constantinopol.* Ubi auctor de se ipso ita loquitur: *Cum aliquando ad Tacheekala (ita nominatur area Bajazeribus templo vicina) me conspicerem, Camelum quendam frequentè stipatum populo, lento vestigio gradientem, animadverto. Ego insolenti hoc spectaculo attonitus, meum comitem Polonum, qui religionem Turcicam profitebatur, quid sibi hoc vellet intervogo. Tum ille Camelum istum quoniam Mescha venit, & Alcoranum (qui divina legis habetur liber) dorso gestavit, honorem*

honorem illum promereri: alios proinde pios ejus, tanquam sacros, exellere, alios eum osculari, nonnullos sudorem axillarum ejus extergere, eoque sudore oculos, & faciem perfricari, tandemque Cameli mactati carnes in minutissimas partes concisas inter fideles ad manducandum distributum iri. Non solum autem Systemati Alcorani in genere, tantū honoris & Venerationis a Muhamedanis defertur, sed & in specie, nonnullis Suratis singularem impertiunt honorem, exempli loco præ cæteris nobis erit Surat. I. & CXIII. Illam, ut ex *Alhasan, Marraccius*, & ex eo quoque *Celeb. Astorum Erud. Lips. Collectores* (d) annotaverint maxima habent in veneratione. Nugantur enim DEum primū centum & quatuor libros ē cælo demisisse; horumque scientiam in quatuor ex illis, *Pentateuho* nempe, *Evangelio*, *Platario* & *Alcorano* posuisse; denique totam Alcorani scientiam, in primā ejus *Surata* conclusisse. Hanc quam nuncupant *Surato-Lablassi*, quod vulgo vertitur *Surata Salutis* *Hinkelmannus* vero interpretatur *Caput Sinceri cultus DEI*, tanti æstimant, ut non solum illud caput, etsi perbreve, tertiæ tamen Alcorani parti æquandum censeant, sed quoque non dubitent lectoribus ejus indefessis, indubie polliceri Paradisum. Cæterum de omnibus hisce *Hottingerus* qui hanc in rem lepidam quendam historiam refert, quæ sibi ipsi contigit. (e) *Pseifferus* (f) *Kortboltus* (g) *Henning.* *Henningus* (h) aliique adhuc ulterius nos informare possunt.

- (a) Juxta *Bartholomæum Dberbelot* in *Bibliotheca Orientali* vid. *Ast. Erud. Annō* 1698, p. 113. (b) in *Philologo Hebraop.* 3. (c) *Histor. Orient.* p. 505. sq. [*] in *Oper. Herar. subcisivar. centur.* 3. c. 12. p. m. 40. conf. & *Geografe script. aut. Turcic.* p. 61. (d) *Anno* 1699. p. 232. *Jung. Hottingeri Promptuarium* quod edocebit p. 108. sq. quantam, ejus recitationi, supersticio Muhamedana tribuat vim ac efficaciam. (e) in *H. O. l. c.* in *Primitiis Heidelberg.* p. 2. in *Promt. l. c.* (f) *Th. Jud.* p. 3. 4. sqq. (g) in *diff. pec. de Religione Muhamedana, habitis* p. 40. sqq. (h) in *Muhammedanoprecante.* p. 71. sq. 24. 252. 254. 261.

§ VIII. Ast, cum Orientales, ob defectum Typographorum, quos observante *Fabrius* (a) idē non admittunt, quod existimant eos perniciosos Republicæ & fidei esse, tantum Alcoranum suum, literis conscriptum possideant, oleum & operam nos perdere non opinor, si expendamus huncce scribendi modum, qui plane nitidissimus, sicut lendidissimus, imo secundum quosdam curatissimus est, quia tradunt tam accurate Turcas Alcoranum

describere, ut nulla occurrat *varia lectio*: cujus vero contrarium, argumento, a *notis in Alcoranum Masorethicis*, de quibus varia satis curiosa habet *Hottingerus* (b) desumpto, asserimus. Addita enim est, etiam accuratissimis exemplaribus *tabula Masorethica*, ut constet quorum Authorum sint *variae lectiones*; qualem & adjectam habet *codex Basiliensis*, qui inde a tempore *Basiliensis Concilii*, ut *Hottingerus* harriolatur, in Bibliothecam sub nomine *Armenici Alcorani* depositus est, exactissimam, quam & universam, citatus auctor in *Promptuario* p. 152. inserit. Ulterius quoque nostram probatam damus sententiam ex eò, quia Muhamedani non adeo religiosi, & circumspectæ diligentiae sint, ac Judæi in exaranda sua *תורה* seu lege, cum in scribendis nominibus divinis magna sollicitudine caveant, ne nomen DEI deleatur, aut polluatur; sed plerumque in Alcoranò scriptò aliquid addunt, emaculant corrigunt. Inscripta vero sunt Alcorani exemplaria Vetusissima Pergamentò, Charactere Kufico, quæ proxime quoad splendore sequuntur, exemplaria distinctis Tomis majusculis literis, auro hinc inde & colorum varietate intertextis, adornata, qualè Tomum, quem Anno Christi 1535. cum *Carolus V.* expugnaret *Tunzum*, *Baro von Königseck* tanquam spoliū in Europam deportavit, etiam *Hottingerus* ut ipse fatetur l. c. pag. 105. inter suos libros numeravit. Magis de nitore hoc scribendi nos instruit *Matthias Frider. Beckius* (c) quando tres illos codices, quibus ipse usus, describit; ante omnia de uno eorum hæc offendimus verba: *Est codex nitidissimus & politissimus: Ornamenta primi & secundi capituli aurea sunt, Rubrica & Partitiones marginales miniatæ, commata denique crocea; extrinseca involucri pars rubicunda; intrinseca vero viridis est, qui color Muhammedanis est præstantissimus, & non nisi iis, qui Originem a Muhammede ducunt concessus.* Præterea & de nitore, quo Arabes libros suos exarant, & de tersè nonnullis Alcorani scriptis exemplaribus *Hottingerus* (d) est adeundus.

(a) In *Spec. Arabico*, p. 94. & *Hoornbeck in Summa Controv. Relig.* p. 188. (b) In *Promptuario* p. 152. (c) In *Spec. Arab. in Prefat.* (d) In *Bibliothecario quadripartito*, pag. 31. 32.

§ IX. Ad Editionem Alcorani, cum jam animus sit progressus facere in antecessum duæ quæstiones nobis erunt consideranda.

derandæ, quarum prima: *Num Luci publica inter Christianos exponi sine periculo possit?* Altera: *An DEUS permittere nolit, ut ederetur Alcoranus Arabicâ Lingua?* Quoad primam quæstionem si Pontificios consulamus plerosque, sine ulla morâ & confestim negando illam decident, quodque satis patescit, vel quando in omnibus suis indicibus prohibitoriis & expurgatoriis ferme omnes Alcorani editiones condemnant, & ex omnium manibus extrudere nituntur (a) vel cum *Cardinale Franc. Ximeno* (b) qui ingentem multitudinem Arabicorum librorum & Alcoranorum, quinque millia nempe voluminum, quæ variis umbilicis, punica arte & opere distincta, auro etiam & argento exornata, non oculos modo, sed animos quoque spectantium rapiebant, vulcano Anno C. 1500. tradidit; ejus cremationem & per ignem extinctionem svadebunt. Nos verò omninò affirmandam esse hanc quæstionem, suffragante *L. Marraccio*, ipsorum Pontificiorum, alias fidelissimo fidei socio, dicimus. Est enim, enarrantibus *Erduditorum Actis* (c) modo dictus *Marraccius* totus in eo occupatus, ut neget aliquod incommodum Ecclesiæ Christianæ ex hocce libro afferri posse, & è contrario potius Dæmonis astu factum fuisse existimet, quod Ecclesiæ Christi tanto tempore incognitæ manserint hostium suorum machinæ & arma, quo minus adversus ea sese præmunire potuisset. Præterea asserit, neque impetus Muhamedanorum refellere, neque astus eludere nos unquam posse, nisi ex armamentario eorum tela sumamus, & eorum technas ab ipsis adhibitas adducamus, quod sine Alcorani subsidio nunquam assequemur. Et si forte, aliquod in Ecclesiam damnum ex editione Alcorani redundaret, id non absolute, sed tunc demum accidere posse, firmiter cum *Marraccio* nobis persuasum habemus, si talismodi liber absque ullis congruis Confutationibus & Apologiis publicaretur; quanquam non desint quoque *Marraccio* testimonia quædam Virorum inter ipsos Catholicos Sapientum ac proborum, ratum habentium, posse etiam sine refutationibus Alcoranum tutò & utiliter, omnium manibus oculisque permitti cum a nullo melius, quam a se ipso refutetur. Remotis igitur iis, quæ Editioni Alcorani inter Christianos

stianos

stianos videbantur obstare, succedit jam alterum Problema, *An nimirum DEUS nō sit permittēte evulgari Alcoranum Lingvā Arabicā?* Sic volunt nonnulli. Primarium autem hujus persuasionis argumentum suppeditat ejusdem Favoribus, obitus Clarissimorum quorundam Virorum, pramaturus, quando de edendo ejusmodi Alcorano cogitationes conceperunt, ut sunt: *Erpenius, de Dieu, Golius, Zschendorffus, Ravius.* Sed & hic nobis non desunt rationes, quibus & hanc persuasionem & ejus fulcimenta subvertere possumus. Si enim (I) DEUS permisit Alcoranum edi Lingvā Germanicā, Italicā aliisque, ut ab unoquoque homine plebejo etiam in Vernacula sibi lingvā legi posset, cur non faciet potestatem edendi lingvā Arabicā? permisisse vero DEUM & prius, imo & posterius, ex mox asserendis, clarebit. Et, si (II.) verum est DEI permisso jam superiore seculo Arabicam extitisse Alcorani editionem, non video, cur hodie impediendi causam haberet. Verum autem esse pramissum, ostendi nobis, & simul contra secus sentientium rationes, quibus adniti intendunt impressum nunquam esse, ante *Hinckelmannianam editionem*, Alcoranum, allatis quatuor longe Eruditissimorum Virorum, *Häneri Bosii, Erpenii & Sauberti* testimoniis solidissimè confirmat celeberrimus *Tenzelius*. Adde (III.) si DEUS permisit extare exemplaria MSta, cur non etiam typis excusa? (d) Et nulla denique sano iudicio superesse potest dubitandi ratio, quoniam illam, editionem, Alcorani jam extantes Arabicas, & de quibus nunc agendum plane subvertant. Tractationi vero ipsi de *Editionibus Alcorani impressis*, pauca quaedam placuit pramittere de Codicibus ejus MSSStis extantioribus, & prae aliis abs eruditis memoratis; Inter hos verò primum merito occupat locum Alcoranus ille Arabicus quo *Solimannus Turcarum Imperator* usus est, qui *Rome in Museo Kircheriano* (e) asservatur, quare etiam exemplar, quod Imperator quidam Turcicus usui suo olim accommodavit, in Bibliotheca *Regine Svecie* jamjam dissipata, teste *Hottingero* (f) asservatum fuit. His succedunt nitidissimi illi in Charta expolitā & levigatā, cujus levigandi rationem docet *Bellonius*. (g) exarati codices MSSSti quorum mentionem *Beckius l. c.* injicit. *Bechartus* (h) non solum optat Alcora-

Alcoranum lingvâ Arabicâ lucem adspicere, sed & tredecim ejus MSSos codices in memoratâ *Christine R. S.* Bibliothecâ, extare indicat, qvem vero numerum *B. Hinckelmanni* in eo superavit, dum inter reliquos Corani Codices unum possederit Masorethicus instructum notis, qvem *Muptri* cujusdam fuisse dicit, eumqve codicem principem se vocare solere asserit. (i) Fuerunt autem istiusmodi codices MSSi in prioribus seculis admodum rariores; in unicâ verò illa clâde Turcica prope *Viennam Anno 1683. d. 2. Sept.* multa exemplaria nobis Christianis Turcæ reliquerunt. Quo factum, ut post illa tempora non tam rara amplius fuerint. (k) Inter editiones typis expressas, eminet ea, *seculo decimo sexto anno 1530. Venetiis* adornata, cujus autem exemplaria a Pontifice Romano ad unum omnia suppressa & combusta sunt. Alterum sine dubio hic sibi vendicasset locum, ea, qvam *B. Pfeifferus* meditatus est, & promisit, (l) nisi graviora negotia id impederint, & qvòd Ecclesia Christiana adhuc dolet, e vitâ præmaturè discessisset. *B. Hinckelmanni* editio prodiit Ann. 1694. hoc titulo: *Alcoranus, S. lex Islamitica Muhammedia Filii Abdalla Pseudo Propheta ad optimorum Codicum fidem edita ex museo Abrahami Hinckelmanni D. Hamburgi ex officina Schultizio-Schibleriana Anno 1694.* Qvæ editio ex emendatissimis exemplaribus & præcipue ad fidem codicis cujusdam præstantissimi ac Masorethicus Arabum observationibus instructi, collato simul *Gj. laio-adini* commentario nervoso, accurato studio curata fuit. Meminit qvoq; *Tenzelius* (m) *Dn. M. Acoluthi* & Celeberrimi Jenensium Philologi *Joh. Andr. Danzii*, qvorum hic edere molitus est Alcoranum cum *Latina interlineari versione*, & notis *Johi Ludolphi* & *Andree Mulleri* instructum; lucem autè an hæc editio jam adspexerit hætenus nos latet. Novissimè vero *Paravii in fol.* evolavit *Ludov. Marraccii* quadraginta annorum opus, qvòd recensent *Linsenses in Actu* (n) cujusqve titulum infra B. L. inveniet. Conf. & hic omnino *Languium.* (o)

(a) Ita enim in indice *Hispan. Madrit. Anno 1667. edit p. 76s. lit. M. class. 1.* In indice *innocentii XI. p. 5. C. p. 179.* & in indice *Romano eodem anno edito p. 3. it. p. 54.* ut & in aliis ejusmodi indicibus habetur: *Alcoranum Muhammedi Basilee impressus, s. ex quacunque alia editione, lingua & versione, cum præfatione Lutheri aut cum aliis impiis præfationibus, aut sine illâ interdicitur, ita ut a nemine haberi possit.* Et sub *Alexandro VII. decretum à S. Rom. Censore*

rum congregatione latuam fuit, quo Alcoranus cujuscunq; impressionis & idiomatis proscriptus erat: (b) Vid. de hoc *Ximenii* circa libros Arabum, statuto *Illustr. Acad. Alorfina decus Dn. I. C. Wagenfeil.* (in quem admodum injuriose ecrenam exereuit *Larroquanus Adversariorum Sacrorum Libro I. p. m. 114.*) in *prefat. ad Tela ignea Sat. p. 13. § 49.* (c) Anno 1699. p. 244. (d) In den *Wortnatlichen Unterredungen* Anno 1692. p. 9 1, 8 199. [e] Uti refert *Auctor Collegii Rom. S. Musaei p. 10.* (f) In *prompt. p. 105. 199.* & in *Bibliothec. quadrup. p. 31. 32.* ubi meminit cujusdam Alcorani ante 500. minimum annos scripti (g) *Libr. 1. Observat. cap. 76.* (h) in *Operibus suis studio Joh. Leusdenii & Pet. de Villemandy Lugd. Batav. 1692. editis*, quæ & recententur in *Actis Erudit. Anno 199. mense Martio* p. 855. (i) in *prefat. Alcor. promiss. lit. n. I.* (k) conf. *Pfeifferum in Pansophia Mosaica cap. VII. §. 1.* (l) in *sep. a nobis citata Theol. Jud. & Mohham. prefatione.* (m) *l. c. p. 917. § 922.* (n) Anno 1699. p. 247. 199. (o) in *dissert. de Speciminibus, conatibus variis, atque novissimis successibus doctorum quorundam Virorum in edendo Alcorano Arabico. Aldorf. Ann. 1704. hab.* (Cujus excerpta vid. in *Novis Lit. German. T. 2. §. 308. 19.*) ut & de Alcorani primâ inter Europæos Editione Arabica *ibid.* eod. Anno hab. (cujus excerpta vid. *l. c. p. 72. 19.*)

§. X. Requirit jamjam tractandi methodus, ut ad *Versiones* Alcorani, huc usque varias in lingvas confectas, meditatio nostra dirigatur. Quia verò, ut ex supra positis constat, magna inter Talmudem & Alcoranum offenditur convenientia, sic & non incongrue, uti de illius, ita de hujus *Versione* quæritur: *An urgenda sit & suscipienda?* Turcæ, apud quos, ut in *Hoëlli* epistolis Anglice editis & alibi passim legitur, severissimè prohibitum, ne Coranus in alias lingvas vertatur, (a) nec in suam facile convertunt lingvam, sed ad ejus intelligentiam, Lingvam Arabicam sibi perquam familiarè reddunt, quid responsi sint latuiri in propatulo est. Et *B. D. Henckelmannus* quid de *Versione* Corani erudite monuit, ex eo observavit *Plur. Rev. Dominus Praeses*; (b) nempè totius Arabicæ *Literaturæ* fraudi & damno potius, quam usui fore credidit, exemplisqve comprobavit. Ast licet negandum non sit, studium Lingvæ Arabicæ, *Versione* Alcorani, ut judicat *Bibliander* in *Apologia pro editione Alcorani*, qui maximam alias in addiscenda illa lingva subsidium præstare potest, cum nullus liber commodior sit rudibus tyronibus, quam Alcoranus, propter lectionem, cum vocales aliosque apices literis appositos habeat, quibus alii Libri destituntur, & propter *observationem* Grammatices, imminui, ta-

men

men solam hanc ob causam, versionem Alcorani omnem, non intermittendam esse, Eruditorum plurimi imò ipse *B. Hinckelmannus*, ut ex dicendis patebit, ipso facto, demonstrarunt. Translatum itaque est Alcorani systema Arabicum, primò in *Lingvam Persicam*, sed multa, ut *Marraccius* fatur, cum variatione, ita ut ab Arabico notabiliter dissidere dicatur; quorsum referendum est Exemplar illud Alcorani Arabicum, cum versione interlinearis Persica sive Turcica, quod inter MSSa Bibliothecæ Vindobonensis a *Lambeccio* (c) recensetur, & prædicatur ut codex rarus, & in ipso Oriente inventu difficillimus, quale exemplar, ubi Textui Arabico *Versio interlinearis Persica* subjecta fuit etiam se vidisse *Pfeifferus* (d) testatur. Deinde Alcoranus varias in lingvas est translatus: *Latinae* versiones a *Pfeiffero* duæ tantum memorantur, una, quæ antiqua, altera quæ recentior audit, quibus vero jam addere possumus recentissimas. Antiqua Latina illa est, quæ seculo XII., vel ut *Gebb. Theod. Meierus Theol. Helmst. ad.* (e) contendit Sec. XIII. jussu *Petri Abbatis Cluniacensis* a *Petrò* quòdam *Magistrò Toletanò* facta est. *Petrus* vero hunc *Toletanum*, cujus & *Jos. Scaliger* inter Alcorani interpretes mentionem alicubi facit, licet omnes alii, Alcorani versiones recensentes eum prætermiserint, hanc versionem adornasse, quæ alias & *Henrico Dalmate*, & *Roberto Ketinensi* (vel ut minus accuratè alii legunt *Retinensi*) adscribitur, constare ait *D. Nicolaus Antonius Hispalensis* (f) ex codice quòdam MSSo, qui apud *Marsilium Ficinum* fuit. Vidisse vero codicem illum asserit *Mirri- num Sirvelam* versionem Alcorani exhibentem, cui subnexa hæc verba: *Illustri viro Petro Cluniacensi Abbate præcipiente, suu Angligena Robertus Ketinensis Librum istum transtulit A.C. 1143. Etc.* quæ statim exceperint ista: *Hunc librum fecit Dominus Petrus Cluniacensis Abbas transferri, de Arabico in Latinum, a Petrò Magistrò Toletanò, cum esset ipse Abbas in Hispaniâ constitutus, cum glorioso Adepbonso, eo anno quo gloriosus Imperator Coriam civitatem fecit.* Quæ vero ultima verba, etsi suspicionem fecerint *Sirvela*, fuisse olim, cum versione *Roberti Ketinensis*, compactum in eodem codice aliud quoddam opus, quod ex Arabico in Latinam lingvam conversum fuerit a *Pet. Toletano* ejusdem *Cluniacensis* jussu, tamen *Antonius* optime hæcce conciliat,

fentiens, duos forsan interpretes Cluniacensem Abbatem operi admovisse, quod quam fieri poterat accuratissime translatum cupiebat. Recusa versio hæcce est operâ *Theod. Bibliandri* anno sup. Seculi 50. Quo calculo vero abs Eruditis notatur *Erpenius* apud *Pfefferum* (g) & *Illustris Jos. Scaliger*, cujus iudicium (h) hoc est: *DEum immortalem! quam inepta est Vulgaris illa quam habemus interpretatio? Nemo ex illa translatione speret se Alcoranum intelligere, nos edocent.* De recentiori vero Latina, quæ ex Gallica *Ryeri* composita, nihil præter solam memorationem invenire licuit. Inter recentissimas autem Latinas Versiones, primas ratione ordinis tenet *Zechendorfi Scholæ Cygneæ olim Rectoris*, qui integrum Coranum Latinè vertit, cujus *MSSum Zwickaviæ* habetur, quod *Hottingerus* quondam & vidit, & laudavit. Succedit opus illud *Marraccii* supra memoratum, in quo Alcorani textus universus, ex correctioribus Arabum exemplaribus descriptus, ac ex Arabico Idiomate in latinum est transpositus. De *Vrsionibus Latinis Profess. Danzii & M. Acolubri* ea quæ s. præc. prolata, sunt repetenda. Consideranda nunc venit Gallica Alcorani versio, quam adornavit *Nobiliss. Dom. Andreas Ryer Toparcha* in *Matezar* qui claruit Anno 1634. & scripsit, juxta *Colomesium* (i) præter hanc versionem, *Grammaticam Turcicam* Anno 1630 & 1633. in quarto. Confecta est hæc versio, ut *Meierus* notat, (k) Anno 1649 cum tamen *Colomesius* l.c. jam meminisset editionis cujusdam in quarto Paris. 1647. Novissima hujus versionis ea est editio, quæ prodiit à *La Haye* Anno 1655. in duodecimo. Variis & hæc versio, quæ tamen accuratiorem quondam non habuimus, quam & elegantè scitamq; appellat *Illustris Wagenseilius* (l) & *Meierus* l.c. præ omnibus aliis pro fideli habet, Eruditorum iudiciis est exposita: *D. Dan. Henrici Lipsiensis* quondam Theologus (m) ita de ea loquitur: *Plus sua nonnunquam indulget lingue elegantia, quam ipsius Textus curat genuinam versionem.* Et *D. Jac. Windet*: (n) solet nimelicenter intervertere, addere, demere. Italica etiam operâ *Arrivabene* extat versio, de qua vero idem iudicium, quod de Latina antiquâ, quippe ex illa facta, passim tamen castrata, est ferendum, quod & fecit *Seldenus*. (o) *Armenicam* s.v. *Hispanicam* cum Glossis *Andreae Mauri* ad fidem Christi conversi *Wagenseil* l.c. memorat. Superest *Germanica Versio*, quam ut apparet, ex Italica antiquâ vel Latina in publicum

publicum emisit *Salomon Schweigger* / Ecclesiastes Noribergensis, tribus constantem libris, quid vero de hacce tanquam leviculo modo Alcorani compendio, judicandum sit, *Hackspanius* (p) ostendit: Aliam *Germanicam* ex *Gillica* ista *Ryeri* confecit, eamque Thesauro Exoticorum subjecit Dominus *Happelius*. Hanc denique *Belgica* Alcorani versio ex ipsa *Schweigeriana* composita, est insecta. Præter has memoratas versiones jam adducendæ brevissime erunt *Versiones particulares*, sive quarundam specialium Alcorani particularum. Aliquot Alcorani *Suratas* *Versione Persia* interlineari illustratas se vidisse in MSto quodam Miscellaneo à *D. Joh. von Dale* sibi oblato, *Hottingerus* (q) confitetur. Suratas quoque nonnullas priores vertit & notis Polyglottis illustravit *Thomas Broderus Bircherodius* vid. *Nova Literar. Maris Baltici* An. 1698. p. 143. Sur. II. translata evulgavit *Ravius* (r) Sur. Solis Arabicæ & Latine edidit *Marmicius* (s) Sur. XII. & LXIV. *Erpenius*. Sur. XIV. & XV. *Joh. Nisselius*. Sur. XIX. *Marix*, non ita pridem edidit cum versione nempe & notis *M. Seb. Goufr. Starckius*. Sur. XXXI & LXI. *Golius*. LXXVIII. CI. CIII. *Zechendorfius*. Sur. XLVII. *Fabricius*. Sur. XXX. de imperio Romano & XLVIII. de Victoria *Beckius*. Sur. CXII. *Hottingerus*; quarum plurimas *Pfeifferus* *Theologia sua judaica & Mohammed*, appendix loco subjecit Conf. & hic *Langium*. (t)

(a) Quæ etiam *Simonius* confirmare videntur in *responsione ad judicium Theologorum Batavorum a Clerico editum* p. 81, vid. etiam *Usserium* p. 261, de script. Vernaculis, *Henning*, in *Mubammedan*, præcane p. 567. (b) in citati *Spicil. de Talm. Babyl.* diff. priori §. 26. (c) *Lib. I.* p. 168. (d) *Theol. Ind.* p. 318. (e) in *Hist. Religg.* p. 196. (f) in *Bibliotheca Hispania Veteris* Tom. II. p. 16. quem *Tomum* recensent *Collect. Af. Erud.* An. 1697. mense julio. (g) *l. c.* p. 217. (h) in *Epist.* 392. *Jung*, *Seldenus de Synedriis* p. 843. & *Harzbeck* in *Summâ controv. Religg.* p. 79. dicens: concinnatam esse hanc versionem, non ex Alcorano, sed ex ejus paraphrasibus, in cuius rei testimonium adducit nostrum *D. Chytraum*. Præterea observat *Nic. Clenardum* transferendi quoque Alcoranum in Latinum animum habuisse, de quo & consulendus *Wagensers*, in præf. ad *Tela Ign.* p. 47. (i) in *Gallia Orientali* p. 163. (k) *l. c.* (l) in præf. modo citata p. 47. (m) in *diff. de judicis Hebraorum*. p. 16. (n) in *Lib. de statu vitâ sanctorum* Conf. & *Hotting.* in *Grammat. Chald.* p. 191. & de Auctore vide judicium in *Menagianis* p. 366. (o) de *Successionibus* Lib. I. c. I. (p) de *sede S. Lepib.* *Moham.* p. 63. (q) in *Hist. Or.* p. 287. (r) vid. *Catalogus Biblioth. Hinckelm.* p. 83. in *den Ungebundenen* in *quart. num.* 140. (s) vid. *Acta Erud.* Anno 1692. p. 375. (t) in *differt. de Alcorani Versionibus* var.

isiam Orientalibus quam Occidentalibus impressi: Et hæcenus à venditoris
Aldorff. Ann. 1704. ventilat. Cujus excerpta vid. in *Novis Lit. German.*
T. 2. p. 395.

§. XI. Ad Historiam Literariam Alcorani, omninò & referendi sunt *Commentatores, Interpretes & Observatores* ejusdem. Cum tamen maximus eorum in Explicatione sit dissensus, Supremus apud Orientales Alcorani Interpretes *Muphei*, aut Turcarum ut aliàs appellatur Papa est, quem sequuntur *Caditescheri* Muhamedanæ superstitionis Doctores, & summi judices rerum forensium, hos alii excipiunt quos ordine *Danbawerna* (a) enumerat. Qvales illi sint Alcorani interpretes, quos *Oleario* teste Muhamedani non humanis tantum, sed & divinis onerant honoribus, videre est apud *Lingium*. (b) Inter commentaria vero scripta primo loco merito ponendus est Liber *Suna* seu Traditiones Mohhammedicæ, quas ceu legem Turcæ exosculantur & *Meiero* (c) expresse Commentarius audit in Alcoranum. Cujus pretiosum aliquod exemplar, ex pugna illa de Anno 1683. acceptum, vidit *D. Pfeiffer* quemadmodum ipse testatur, (d) continet 103. libros, in quibus 5278. orales Traditiones, quæ in Alcorano non reperiuntur. De *Commentatoribus* autem hisce *Alcorani*, exactissime præ omnibus aliis nos informat, Celeberrimus, & a nobis hòc in negotio, jamjam sæpissime citatus Philologus *Hottingerus* in *Promptuario suo*. (e) Quoniam vero *Promptuarium* illud, non adeo vulgare est, ut omnium teratur manibus, *ὡς ἐστὶν τὸ πῶς καὶ ἀπόφα*, ex eo quæ hic facere videntur, excerpemus. Distingvit vero ille *Commentatores Alcorani* (I.) in eos qui jam in *Europaorum scriptis* libris, citantur; ut sunt (A.) *explicatio Alcorani Beidavi*, (qui a *Möllerò* (f) Alcorani vocatur Exegeta) quæ contracta videtur ex *Zamhaschario*, versatur autem (1) in ostendenda cohærentia textus plane insociabilis, (2) in tradendis originibus vel integritatem *Suratarum*, vel partium singularum, (3) notandis variis lectionibus. Extat hæc explicatio in *Bibliotheca Tigurina*. Titulus ejus vertente *Zechendorffio* (g) hic est: *Interpretatio Præceptorum sive Censuram Ecclesiasticorum, sive Literatorum sive Sacerdotum Padavi*; (alias *Baidavi*, ut nos legere solemus) (B) *Zamhaschari*, vicinus DEI vocatus,

de fabulis
Mohammedicis p.
40.

catus, quod prope *Mecam* habitavit, commentatus est in Alcoranum sine exemplo. Opus enim aliquot Tomis absolutum conscripsit, quod uno nomine *Alchischaph* i. e. *Revelatio* dicitur. (C) *Muhamedis Ben Ahmed Comment. in Alc.* quem citat *Seldenus* (h). (D) *Golius*, ut supra etiam observatum, edidit *Surat. LXI. Aciei* inscriptam cum *Comment. Gelatodini* interpretis celebris & recepti. (II.) in eos qui nominatenus tantum sunt cogniti, hosque iterum subdividit. (N) In eos qui Alcoranum commentariis illustrarunt simpliciter, quorumque scriptis expressè nomen *Explicatio* præponitur quales sunt: *Ibn Gereri*, *Ibn Mondari*, *Ibn Abbi Hatben*, *Azzeddini fil. Abdassolomi*, *Abi Sandikadai*, *Emadivi Sechavai*, *Abdolwahedi fil. Almoniri*, *Ben Alé Aphuei*, *Benhajedini Cophitæ*, *Dirinai*, *Ismaelis fil. Keiriri*, *Katzruæi*, *Imeddini Balkinai*, *Ibi Nakibi*, *Abi Giasari fabri ararii*, *Samini Halebensis*. (2) in eos qui circa lectionem & *تفسير* magis occupari maluerint e. g. (1) recordatio piorum, de lectionibus, (2) *Liber electus*, de lectionibus, *Abdolhabari*. (3) *Cippus*, *Themani Alphares*. (4) *Horus* (Librinomen) de lectionibus, syntaxis *Haseni fil. Muhamedis Bagdadensis*. (5) *Tractatus* de lectionibus, *Haseni Iranæi*. (7) *Explanatio* *Lectionum Abdorrbamani Zaklei*. (8) *Correctio* *lectionum Abdon Monbemi*. Ad horum etiam numerum, quantum nobis videtur, quam maxime accedunt, eumque augent *Recensitores* sive *Masorethe Arabum*, quos inter præ aliis eminebant *Celeberrimarum Academiarum Cusensis & Bazorensis Professores*, qui vel diversas in Alcorano lectiones, in punctatione præsertim ubique obvias notarunt, quorum nomina etiam recensente *Hottingero* (i) ad emendationum Alcorani exemplarium marginem celebrantur, & præ cæteris ex eorum numero notandi sunt, *Asemus*, *Hamsa*, *Kesera*. Vel in eo diligentiam suam nobis commendarunt, quod omnium Alcorani versuum, vocum & literarum numerum exacte computaverint, cujus & diligentia specimen citatò loco exhibet *Hottingerus*. (2) In eos quoque commentaria aliorum vel contraxerunt, vel explicuerunt, e. g. (1) *Viscera*, *medulla Keschaphi*, *Balkinai*. (2) *Viscera Keschaphi vicini DEI Bardai*. (3) *Keschaphus dimidiatus* i. e. *contractus Ibn Moniri*. (4) *Haschia Akmel*, *Eddini*, *Baberlei*, *super Keschaphum*. Denique (7) in eos qui observationes, exercitationes, animadversiones in Alc. congesserunt, ut sunt: (1) *Exercitationes Coranica*, quæ extant in *Bibliotheca Leidensi* (2)

Mar=

Margarita continuata in Explicationem Alcorani Magni. (3) *Judicia Corani Tachavæi.* Præter adductas vero in Alcoranum, quæ ram numerus est sat amplius, lucubrationes. hinc inde autores quosdam adhuc citatos invenimus, huc utiqve referendos. Sic e.g. *Hoornbeckius* (k) meminit *commentatoris Alcorani Turcici*, nomine *Tefrans Joahir*. *Hottingerus Abunazarum* (l) *Explicationem fragmenti* (sunt enim *Sur. XX*) *Alcoranici Kaballisticam sive Magicam* (m) producit. Item p. 59. de *paraphrasi quadam Persica in Alcoranum*, quâ *Cl. Golius* instructus fuit, verba facit. Denique in *Actis Erudit Lipsi.* (n) *Speculationis* cujusdam *Arabicæ in Alcoranum* mentio occurrit.

(a) *Diff. de Eccles. Muhamed.* p. 54. sqq. b) *De Fab. Mohham.* p. 30. (c) in *Hist. Relig.* p. 333. conf. & de *Sunna*, cujus auctor allegatur *Fidaku Hottinger.* in *H. E. Sec. XV.* c. 15. f. 2. p. 655. & *Hoffmann* in *umbra in luce* p. 33. (d) in *Pansophia Mosaitica* c. 3. § 2. p. 163 (e) p. 155. sqq. (f) in *Homonymose* p. 252. (g) vid. *Langius de Fab. Mohham.* p. 35. (h) in *Lib. de Fide Nat. & Gentium.* vid. præcip. p. 428. 610. (i) in *Thesaur. Philologico.* p. 91. (k) in *Summa Cons. Relig.* p. 80. (l) in *Hist. Or.* passim. [m] *H. O.* p. 387. (n) anno 1688. p. 218.

§. XII. Restat ultimo loco, ut paucis dicamus de *Refutatoribus Alcorani*. Refutari vero incepit hic liber non tantum novissimis hisce temporibus, sed jam plurima ante secula refutatum invenimus. Sic enim antiquos quosdam scriptores, contra Muhamedis fidem Græco-Latinos exhibet *Le Moyne.* (a) *Raymundus Martin.* Seculi XIII. Scriptor scripsit *summas contra Alcoranum Saracenorum*, quæ tamen juxta *Gvil. Cave*, (*) interiisse videntur. Et *Monachus* quidem *Dominicanus*, nomine *Reichard*, ferme ante tria jam secula demortuus, & in *Babylonia* literis Arabicis operam navans, refutationem Alcorani in se suscepit, ut videre est apud *B. Lutherum*. (b) Imo anno 1540. alius *Monachus Carthusianus Dionysius van Rikkel* ejus refutationem composuit, (c) cui plane coæva est *Job. Cantacuzeni Regis C. Politani Christiana & Orthodoxa assertio contra Mohameticam fidem, græcè conscripta*, latinitate donata a *Rudolpho Gualtero Tigurino* *Basil.* 1543. in fol. Hos in sequuntur *Job. Andreae Confusio Sectæ Mohammedanæ.* *Job. Galensis, Angli, Tr. de Muhamedia vita & doctrina.* *Widmanstadii notæ ad Theologiam Muhamedis & Alcorani Epitomen*, *Phil. Guadagnoli Apologia pro Christiana Religione contra Ahmed Persam.* (d) *P. Nau refutatio Alcorani per Alcoranum.* *D. Henrici Leuchters Alcoranus Muhamedis, Cornelii Uythagii Anti-Christus Muhamedi-*
tū,

is, *Petri Holmii Consideratio Theol. græcæ Muhammedis*. Et *Per. Abbas Cluniacensis* dicitur *Sammulam brevem* scripsisse contra hæreses & sectam Diabolicæ fraudis Saracenorum sive Ismaelitarum Muhammedem sectantium. (e) Quorum omnium agmen merito claudit *Lud. Marraccii cum Proavimus refutationis Alcorani*, licet illi inepta quædam & ridicula inseruerit, ut sunt illa de Miraculis Ecclesiæ Romanæ, quæ verò illi, ut Romanæ Ecclesiæ addictissimo Socio fortè minus vitio verti debent; cùm *Refutatio ipsa*, supra jam a nobis indigitata, quæ prodiit Ann. 1698. Patavii in fol. hoc titulò: *Alcorani Textus universus, ex correctioribus Arabum exemplaribus descriptus, ac ex Arabico idiomate in Latinum translatus; appositis unicuique capiti Notis atq; Refutatione*. Recensent hanc refutationem *Dnn. Lipsienses in Actis* (f) Vide etiã *Henr. Morum* (g) qui ex *Job. Andrea* confusione Sect. Muhammedicæ miracula quædam impostoris refert & visiones, easqve examinat. Et *Hornbeckium* (h) ut & *Job. Forbes a Corse* (i) Cæterum qui de Alcorani fideiqve Muhammedicæ Refutatoribus plura desiderat, evolvere si placet, potest *Dn. Henr. Mublium* (k) *Wagenseilium* (l) *Gisbertum Voëtium* (m) & *Severin. Walther. Slüter* (n)

(*) In *H. L. p. 514*, (a) In *variis Sacris P. 1.* & quidem *Bartholomæi Edesseni consuetudinem Hagarem* p. 307. sqq. & aliud adhuc scriptum contra Muhammed. p. 429. sqq. (b) *Tom. VIII. Jenensis* fol. 2. *Hans Richardi refutationem Demetrii Cydonius in gratiam* deinceps transtulit. lingvã. Quæ versio numeratur inter *MSS. Bibliotheca Casarea à Theol. Spizelio in Nova accessione ad Maderum de Bibliothecis* p. 187. (c) Vid. *Schweiger in præf. Versioni sua præmissa*. (d) hanc maxime commendat *Hackspan. ad Niz Zachon* p. 257. & 343. (e) Vid. *Job. Forbes a Corse in Instr. Histor. Theol. L. 4. c. 3. n. 9. p. 177*. (f) *Annot. 1699. p. 247*. (g) *Opp. Theol. p. 164*. (h) in *Summ. Controv. Relig. p. 81. sq.* (i) in *Instr. Hist. Theol. Lib. 4. c. 4. p. 178. sqq.* (k) In *Apologia Talmudis*, ubi eos qui perstringendis, denucandisq; Alcorani fabulis vel Latinò Gallicove sermone, jam olim invigilarunt, sigillatim ac ordine producit. (l) In *præf. ad Tela signea Sarana* p. 46. sq. (m) In *Bibliotheca Studiosi Theol. Lib. 11. c. 5. p. 709. sq.* conf. & *Act. Erud. anni 1692. p. 319* ubi qui contra Muhammedanam religionem, & Alcoranum stylo certaverint ordine ex Marraccio referuntur. (n) In *Prophæto Sect. 2. p. 223. sq.*

§. XIII. Et sic B. L. id quod propositum erat, est dispositum, spicæ sunt collectæ; sin verò hac in collectione quippiam sit appositum, spicis minus conveniens, expetimus Censorem, animo secum hoc revolventem: Errare hominis est. Sin verò videbimur quædam omisisse, consideret quisquis lecturus erit, *Spiritilegium*, non accuratam nos instituisse messem. Tibi interea *Summe DEUS* pro concessâ tuâ Gratiâ

SIT SOLI GLORIA.

G

DISPUTAT.

DISPUTATIO POSTERIOR

DE

JUDÆORUM & MOHAMMEDANORUM
CHIBBUT HAKKEBHER

i.e. PERCUSSIONE SEPULCHRALI.

Vulgo: Bon denen Schlägen im Grabe.

Quod Veritas Infinita dirigat!

PROLOGUS.

Habita An.
MD CXCX.
Mens. April.
Ref. JOHAN-
NE GER-
CKENIO,
Riga-Livo-
no.

Maximam esse convenientiam placitorum Judæi-
corum & Muhammedanorum facile concedunt om-
nes, qui utriusque gentis mysteria aliquantu-
lum penitius perscrutantur. Ostendit id in evi-
dentiorebus quibusdam capitibus B. DN. D. Au-
gust. Pfeifferus in Theologia Judaica atque Muhamme-
dica in dedicat. & Theodoric. Hackspan in Tr. de usu li-
brorum Rabbin. Lipmanni Nizachon annexo cap. 3. p. 486. 1799. Hattinger in
Histor. Eccles. Tom. 7. p. 739. 1799. Adde Edoard. Pocock, in Spectim. Arab.
p. 309. 1799. & Nor. Miscellan. ad Porsam Moysi c. 9. p. 369. 1799. qui harmoniã
quoque in ritibus plerisque; quærit, licet non semper eodem modo
observatis. Possemus his ex modo laudatis Auctoribus adductis
exemplis & plura adhuc alia addere, conferentes Judæorum Talmud
cum Muhammedanorum Alcorano & Suna, aliaque Judæorum scripta
cum Muhammedanis, si prolixiores telas neccere instituti ferret ra-
tio. Si quæras hujus harmoniæ causam, in aprico illa est. Cum constet,
& Judæos nonnullos impostori illi Muhammedi à consiliis fuisse,
cum novam illam suam, eamque detestandam religionem cudere
inciperet. Inter quos Auctor Confutationis Muhammedicæ, qui exhibetur
à Stephano le Moyne in Variis Sacris p. 450. refert quoque; Phineen, & Au-
diam, qui vocabatur Salon, qui hic socias manus Muhammedi tradide-
runt. Hi procul dubio ineptias suas non celarunt; sed potius eas-
dem in seductionem aliorum fideliter communicarunt. Speci-
men quoddam Harmoniæ hujus Judaicæ ac Muhammedicæ hoc
ipso specimine Academico damus. Qui labor ut FELICITER succedat,
ante omnia Aeternum imploramus Numen, ut Gratiã sua adesse nobis velit, sic
omnia vergant in sui Nominis gloriam, vanitatis demonstrationem & Veritatis
promotionem.

Morgenländischen
Gesellschaft

CON-

CONSPECTUS.

- I. Dispersitur tota disputatio in Onomatologiam & Pragmatologiam.
- II. In Onomatologia considerantur promittuntur voces (1) extra compositionem (2) intra compositionem.
- III. Extra compositionem consideratur (a) vox Chibbut ratione radice, quæ est Chabbar, de qua quædam annotantur.
- IV. Fustigationis distinctio.
- V. (b) *Chibbut* ratione Etymol. & homon.
- VI. Considerantur breviter voces intra compositionem.
- VII. Pragmatologia in duo momenta dispersitur.
- VIII. Incipitur ab existentia, sive quod hoc dogma ab utraq; parte credatur, ostenditur (a) ex scriptis Judæorum.
- IX. (b) Ex scriptis Muhammedanorum.
- X. Describitur dogma ex mente Judæorum.
- XI. Idem tenetur ex Muhammedanis.
- XII. Ex quibus omnibus jam ulterius evolvitur (a) subjectum patiens.
- XIII. Differentia quædam Muhammedanorum ratione hujus subjecti indicatur.
- XIV. (b) Subjectum agens, quod est Angelus mortis, de quo varia observantur, partim ex Judæorum.
- XV. Partim ex Muhammedanorum scriptis.
- XVI. (c) Processus hujus plage.
- XVII. Gravitas hujus plage ex precibus Judæorum ac Amuletis adversus eandem ostenditur.
- XVIII. Judicium de hac sententia adjicitur (a) illam rejiciendo.
- XIX. (b) In originem, vel occasionem inquirendo.
- XX. (c) Balthasar. Bekkeri objectionem ex hac opinione rejiciendo.

§. I.

Dispescimus totam hanc Dissertationem in duo primaria momenta, quorum prius Onomatologiam, Posterius Pragmatologiam substrati thematis exhibebit.

§. II. In Onomatologia consideranda erunt voces, & quidem (1) extra compositionem, (2) Intra compositionem.

§. III. Extra compositionem occurrit (1) vocabulum *חבב* quod est à Rad. Ebraica *חבב* excussit, decussit. Occurrit in S. Codice de *irrico*, quod excussit Gideon *Jud. VI, n.* Luth. *Er drasch Weihen*. Quo de loco controvertitur inter Philologos, quomodo nimirum conciliandus cum more veterum Hebræorum, quo segetes non excutiebantur flagellis, quemadmodum infirmiora semina ita excutiebantur, puta melanthium, cuminum &c. quemadmodum vocabulum hoc occurrit *Jes. XXVII, 27*. Sed potius exterebantur ungulis boum & tribulis. De quo prolixè B. Dn. D. August. Pfeiffer. (1) Dn. Matthias Frid. Beckius (2) Füllerus (3) aliiqve. Hinc Seb. Münsterus (4) vult, verbum *חבב* h. l. positum esse pro *רש* quod aliàs jumentis fiebat. Verùm probabilior videtur conjectura R. *Jeschaja* (5) qui ita *כנה הכרם הירא* (6) qui ita *כנה הכרם הירא* i. e. in torculari excutiebatur (bacillo scilicet) paululum, quia metuebat (Midianitas scil.) sicque non poterat

poterat omnia simul. Sensus ergo hic erit, *Gideonem* pauca quædam duntaxat bacillo quodam excussisse, cum præ metu omnia more alias consveto tritulari non possent. Eodem sensu occurrit quoque idem vocabulum de *excussione olivarum*, quæ nimirum, ut olivæ caderent, olea solebant baculo percuti. Quemadmodum occurrit *Daut. XXIV, 20.* Conf. *R. Dav. Kim. bi (6) & Drusum. (7)* Deinde verbum חבט apud *Rabbinos* quoque idem significat ac *prostrernere se primum in terram*, in *Piel deicere &c.* Sic in *Schemoth Rabba (8) לקרעו חבטו* prostravit eos in terram &c. Vid. *Buxtorf. (9)* Aliàs etiam percussione denotat quamcunque *Esb. VI, 1.* Hoc loco sumitur pro percussione quædam, quæ fit baculo vel virgu vel alio instrumento.

(1) in *Antiquitas Ibr. Sel. c. 19. p. 139-144.* (2) in *Nor. ad paraphras. Chald. Libr. I. Chron. à seprimum edit. ad cap. XX, 3. p. 209-144.* (3) in *Miscellæn. libr. 6. c. 12. Tom. 7. Criticorum sacrarum p. 298-144.* Edit. *Francofurt.* (4) in *Judic. VI, 11. Tom. 1. Critic. p. 1994.* (5) in *Comment. in Judic. loc. cit. qui habetur in Bibliis à Buxtorff. edit. fol. 270. col. 1.* (6) in *Comment. super. Judic. VI, 11. qui itidem habetur in Bibliis Buxtorff. h. c. Quæ & allegat. R. Selemo. Ben Melech, in Michl. Fopbi ad Judic. h. c. p. 14. col. 4.* (7) in *Comment. ad. Judic. VI, 11. Tom. 1. Crit. p. 1998.* (8) *Set. 1. (9) in Lexic. Talmud. in hac Rad. p. 697.*

§. IV. Percussio aliàs apud Hebræos erat duplex, altera vocabatur *flagellatio*, quo etiam refertur *flagellatio 39. plagarum.* Altera vocabatur *sustigatio*, quæ extra Palæstinam irrogari solita, observante *B. Pfeiffero. (10)* Quæ tamen generale hoc habebant vocabulum מכות de quibus prolixè egèret *Seldenus (11) & Rob. Sberingham. (12)* Præfens vero vocabulum חבט de duplici potissimum percussione apud Hebræos occurrere animadvertimus: (1) pro tali percussione, quæ ramos palmarum (מכות) communiter fiebant (loris bubulis) afferebant, & excutiebant meritos in terra ad latera altaris, qui dies vocabatur חבט חרותו dies excussionis ramorum. Conf. *Buxtorf. (13)* (2) occurrit pro percussione quædam in sepulchro facta ab Angelo martis. Et de hac posterior, hac vice loquimur.

(10) in *Antiquit. Sel. cap. 2. p. 25-144.* (11) in *tractatu de Synedrion lib. 2. c. 17. p. 895-144.* (12) in *Annot. ad Tr. Foma c. 5. §. 4. q. 67. edit. Franeker. (13) in Lexico Talm. p. 698.*

§. V. Sequitur (II) alterum vocabulum, quod est קבר significans sepulchrum à Rad קבר sepelivis, quia ibi sepeliuntur corpora defunctorum. Apud *Rabbinos* significat interdum etiam uterum muliebrem, quia aliquando est sepulchrum infantis, qui in utero moritur. Inde חבטו וזו שהקבר פתוח כלו Quamdiu uterus apertus est, scil. in partu, tunc licet administrare necessaria ad parvum in Sabbato sine metu violationis Sabbati. Conf.

Conf. *Buxtorf.* (14) Anobis sumitur hoc loco vocabulum in *priori* significatione

(14) In *Lexico Talmud.* in voce *קבר* p. 196r. sqq.

§. VI. Ex hisce jam facile patebit, quid intra compositionem sit *קבר* nempe idem ac percussio quædam, quæ fit in sepulchro. Quæ voces intra compositionem, & quidem quantum Ebræum idioma concernit, num & in aliis significationibus, alioque usu occurrant? non memini. Apud *Latinos & Germanos* aliàs percussio in sepulchro sumitur pro actione quadam Diaboli, quæ in sepulchris motum vel sonum quendam excitat, ad terrendum homines. Quemadmodum ita e. gr. Fama est, *Lubeca* istiusmodi quandam percussione[m] audiri, ceu præfagium morituri alicujus Canonici, & quidem in æde Cathedrali in sepulchro *Rabundi*. Quæ percussio nunc sit in locum rosæ illius albæ, quæ olim in sellâ Canonici in templo reperta præfagium instantis mortis ejusdem Canonici fertur fuisse. Sed de tali præfaga percussione hac vice non loquimur; sed de percussione sepulchrali ex mente *Judæorum & Muhammedanorum*, quam mox ulterius explicabimus. Vocatur à *Latinis* quoque *fustigatio sepulchralis*, item *tormentum sepulchrale*. *Germani* vocant: *Schläge im Grabe*.

§. VII. Ab *Onomatologia* pergimus ad *Pragmatologiam*, in qua (1) ex mente *Judæorum* dogma hoc describendum, & (2) *judicium* de eodem breviter adjiciendum.

§. VIII. Antequam describamus *Chibbut Hakkebber*, certi debemus esse, an etiam tale quid statuatur à *Judæis*, & *Muhammedanis*? Patebit id ex scriptis utriusque gentis. Et quidem, quantum *Judæos* attinet, tum expressè *Chibbut Hakkebber* refertur à *R. Gedalia* (15) inter septem illas plagas, quas vulgo credunt, quarum prima est ipsa animæ & corporis separatio, de qua (16) narratur, quod si *Judæi* deprecati non fuissent, miserimum hunc corporis & animæ ululatum ab uno termino mundi usque ad alterum exaudiri potuisse. *Secunda* plaga est, quando corpus ad sepulchrum transfertur. *Tercia*, quando corpus in sepulchrum injicitur, tunc enim congregare se omnia ejus opera, circumdantia ipsum utrinque, & clamare ac vociferari: *Hic homo omnia hæc opera in vita sua peregit*. Cumque omnes demortui clamorem hunc audiant, apparere eosdem coram defuncto illo, contemplantes hæc ipsius opera; si mala sunt dicere: *Va homini huic Belialitico!* Si verò bona, excipere eosdem hominem illum, suumque

□ והי ipsi apprecari. Si autem fuerit *Rabbi*, & alterius *Rabbi* verba explicaverit, tum eundem illum *Rabbi* ipsi occurrere, comiterque ipsum excipere, coram Angelis eum sistere, orando, ut gratiam ipsi exhibeant, cumque hoc homine una se coram DEO sistant, & pro eodem intercedant. *Quarta* plaga est, quando jam in sepulchro jacet, & est illud *Chibbut*, de quo hac vice disputamus. *Quinta* est à vermibus. *Sextam* sustinet in purgatorio. *Septima* est, quod Spiritus ejus ab animalibus Paradisi hinc illincque pellatur, ut nusquam locum, quo quiescat, inveniatur. Idem & adhuc ex aliis Judaeorum scriptis mox citandis corroborari poterit. Imo integros libros de hac plaga scripsisse Judaeos, testatur *Frid. Albert. Christiani* (17.)

[15] In *Schalscheleh Hakkabala* fol. 25. (16) in *Tr. Foma* fol. 20. (17) in *Analeth. Jud. MSS. cap. de Chibbut*.

S. IX. Ita & Muhammedanos tale quid statuere, itidem ipsorum scripta passim testantur. Equidem Cl. Dn. *Henning. Hennigius* (*) solis *Perfis* saltem hoc dogma tribuit. Attamen & in eorum reperitur scriptis, quæ & à reliquis recipiuntur. Ita enim *Algazelus* (18) apud *Ludov. Marraccium* (19.) scribit: **وان يومئذ بعذاب القبر وانه حق وذكاة وعهد علي العباسي والروح علي ما يشاء*** i. e. credere oportet in tormentum sepulchri, & hoc esse debitum & judicium & justitiam erga corpus & animam pro eo, quod voluerit DEUS. Refertur huc quoque meritò à *Marraccio* (20) locus ex ipso *Alcornino* (21) ubi ita: **ولو تربي ان يتوفي الذين كغروا البلايكة يضربون وجوههم واديارهم وذنوقوا عذاب العريف* ذاك بما قدمتم ايديكم*** Quod *Sieur du Ryer* (22) ita vertit: *Tu as vu les Anges, qui ont fait mourir les infidèles ils les ont batus par devant & par dernière & leur ont dite Gortez les tournemens du feu, que vous avez mérite. Vel latine ita: Et o si videres, quando Angeli tradunt morti infideles. Percutiunt facies eorum, & dorso eorum (& dicunt eis: Gustate pœnam combustionis, quæ vobis debetur ob peccata vestra præterita. Ita & *Maadus filius Giabala* interroganti de damnatorum loco apud *Auctorem subtilitatum* respondet: *Anima improborum Moslemanorum excruciantur in sepulchris*, citante *Abrab. Eccellenfi*. (23) Conf. hic *Edoard. Pococke*. (24) Idem *Gabriel Sionita* (25) ex *Auctore Arabico Jacob Ben Sidi Ali* refert his verbis: *credunt (nempe Muhammedani) etiam sepulchrorum supplicium. Nam solent sæpè mortui cruciari in sepulchris suis, ut factum est in quodam sepulchro, quod est intra Meccâ & Medinâ.**

(*) In

العند في قبره سوياذا روح وجسد فوسالان عن التوحيد والرسالة
 ويقولان له من ربك وما دينك ومن نبيك وهما فتانا القمرا
 وبقولهما اول وسوالهما اول فتنة بعد الموت
 i. e. Examen faciendum à Monker
 & Nakir, quæ sunt duæ terribiles & horrenda aspectu persona, quæ hominem in
 sepulchro suo erectum statuent anima & corpore prauditum, atq; interrogabunt
 eum de unitate DEI & legatione Prophetæ dicentes: Quis est Dominus tuus?
 Et quæ est religio tua? Et quis est Prophetæ tuus? Et ambo explorabunt sepul-
 chrum, & interrogatio eorum erit primum examen post mortem faciendum. In-
 terprete Marnuccio. (36) Sr. de Moni, (31) qui est Richardus Simon ita mo-
 dum hunc de scribit: ils reconnoissent encore un jugement particulier, qu'ils
 appellent le tourment du sepulchre; & ce jugement, selon leur opinion se fait de
 la sorte. Aussi tost que quelqu'un est mort & enterré, deux des plus grands An-
 ges, dont l'un se nomme Munzir, & l'autre Nekir, viennent interroger le mort,
 en lui demandant quelle est sa creance, à l'égard de Dieu & du Prophete, de la
 Loi & du Kiblé, c'est à dire de costé qu'il faut se tourner pour prier Dieu. Les
 justes doivent alors repondre, Nostre Dieu est celui, qui a créé toutes choses, nô-
 tre Foi est la Foi Musulimique ou orthodoxe: & la veritable adresse, de nos prie-
 res est la Kéabe. Les infideles au contraire ne sachant que repondre, sont con-
 damnés à souffrir de grandes peines. Conf. & Pocooke. (32) Eadem & ad
 scopum suum obtinendum, in Compendio Balthas. Bekker (33) re-
 censet. Conf. & ex Olearii Itinerar. Persico dogma hoc referentem
 Henning. (*)

(29) In Exposit. professionis fid. Sommar. (30) in Proëdrom. ad refut. Alcor. Part. 3. p.
 767. (31) in Histoire Critique de la creance & des Coutumes des Nations du levant p.
 170. (32) in notis ad Portam Mosis l. c. (33) in der bezauberten Welt h. I. c. 14. S. 10. p. 75.
 (*) in Muhammedan. precant. p. III. sq.

S. XII. Ex quibus videmus, quod subiectum patiens heic sit corpus
 & anima, quam in sepulchro ad corpus iterum redire statuunt, ut se
 erigere & loqui cum Angelo mortis queat. Non enim volunt, animam
 statim ad locum suum pervenire; sed variis in locis circumire. Vi-
 de de Judæis hoc statuentibus Tr. Berachobi (34) Schabbath (35) ac Taa-
 nitb, (36) Buxtorff. (37) & Hoornbeck. (38) Quod idem quoque Mu-
 hammedani statuunt. Cujus opinionis adstructorem fuisse Abubari-
 ram, testatur Auctor libri subtilitatum, apud Arab. Eccellensem (39) h.
 m. interroganti de loco animarum post separationem ex corporibus, ita respon-
 dit Abubarim: Cum quis moritur, circuit ejus anima circa ejus domum, uno
 mense, videtq; haredes, quâ ratione sua dividunt bona, es alienum solvant, exe-
 guntur

quuntur testamentum. Elapso autem mense ad suam reducitur foveam, suumq; circumit sepulchrum per annum integrum, ut videat, quis pro se fundit preces, quisq; convisitatur. Anno exacto adducitur defuncti illius anima ad illum locum, in quo seruantur anima usq; ad illum diem, quo buccina resurrectionis sonabit. Et quomodo animæ singulis feriæ sextæ diebus in hunc veniant mundum, & ante suorum fores stent, mœstaq; voce clament: O sanguinei! o Filii! o Parentes! o Domestici nostri! o proximi! miseratione moveamini super nos, nec nostri obliviscamini, precibus adeste nobis, eleemosynas operam ferite, suffragiis auxiliamini, ut forte miseretur nobis DEUS, an equam sententiam, ut nos, idem Eccellenfis (40) refert. Adeoq; non impossibile esse statuunt, hanc quoque sustigationem etiam heic animam cum corpore reduniri posse, hancq; sustigationem sustinere. Corpus verò, si forte sit combustum, aut à feris devoratum, juxta Judeorum & Muhamedanorum hypothesein, debet redintegrari in aliquo sepulchro, ut ibi hoc tormentum fiat. Conf. & Marraccium (41) & Pocock (*).

(34) Cap. 3. (35) fol. 152. (36) fol. 23. (37) in Synagog. Jud. c. 49. p. 718. (38) in Tr. de convincend. Jud. l. 8. c. 2. p. 538. (39) in Histor. Arab. Chronico Orient. annex Part. 1. c. 18. p. 243. Edit. cit. (40) l. c. c. 15. p. 237. (41) l. c. Part. 4. p. 617. (*) l. c. p. 243. sq.

S. XIII. Est tamen hic aliqua differentia inter Judæos & Muhamedanos: Hi referunt huc potissimum *subjecta infidelium & fidelium promiscuè*. Sic enim de fidelibus Zamchaserius ex auctoritate Albara filii Azeh.

ان رسول الله قد ذكر قبض روح المؤمن ثم يعون
 روحه الي جسده وياتيانه ملك ويطالسانه في قبره*
 i. e. vertente Marraccio (42) Legatus DEI Muhamedus dixit, animam Fidelis egressam è corpore in Morte (malim verti: in sepulchro) iterum in illud regressuram esse, & venturos duos Angelos, qui sedebunt juxta eum in sepulchro. Judæi verò hic nonnullos excipiunt, & quidem (1) qui moriuntur in vespere Sabbathi. (2) Qui moriuntur in terra Canaan. Hos enim præ aliis mortuis speciale quid habere putant, ita, ut etiam die extremo primi sint inter resurgentes, cum reliqui extra terram Israelismortui per occulta foramina, & cavernas terræ, tamdiu debeant volutari, donec ad hanc terram perveniant, quo ipso demum sunt resurrecturi. Conf. Gvil, Hinr. Vorst. (43) (3) Excipiunt quoq; ab hac plaga sepulchrali suos Pietistas. Sic enim in Libro Chasidim apud Buxtorf. (44) legimus: Is, qui multas eleemosynas distribuit, qui disciplina & continentia amans est, qui libenter, & ex animo benefacit, peregrinos cibant,

H

piaque

Præque attentione preces concipit, quamvis extra terram Canaan habitet, ab
 iſtibus & plagis ſepulchri immunis eſt, & tuus à Chibbut Hakkebber.

(42) l. c. p. 616. (43) in *Animadverſ. ad Pirke Elieſer*, quæ Zemach David an-
 nectuntur p. 216. (44) in *Synagog. Fnd.* c. 49. p. 719.

S. XIV. *Subiectum agens ſive fuſtigans in ſepulchro à Judæis vo-
 catur מלאך המוות Angelus mortis.* Habent enim Judæi varias *Ange-
 lorum claſſes*, de quibus prolixiffimè *Julius Bartoloccius* (45) & *Hoorn-
 beckius*. (46) *Conf. & Anton. Cregut.* (47) & *Gerson.* (48) Ad malos refe-
 runt hunc quoque, quem *Angelum mortis* vocant. De quo varia fa-
 bulantur *Rabbini*. Nonnulli illum putant creatum eſſe ſecundo die
 (49) quia dicitur *Gen. 1. v. 2. & tenebræ erant ſuperfaciem abyſſi.* Hunc eſſe
Angelum mortis, qui obſcuſcat & tenebroſos reddit oculos creatura-
 rum. Alii generatum eſſe volunt, & quidem à *Lilub* & ab *Adamo*,
 (50) Alii *Caino* ejus ortum adſcribunt. (51) Alii alios natales fin-
 gunt. Vocant illum quoque *Primogenitum Mortis* ex *Job. 18. v. 13.* Vid.
Stephan. Le Moyne ſivè Monachus. (52) Item דום א. דומה א. דום א
 filere. Ab aliis vocatur *Sammael*. Vid. *Gerson* (53) & fuiſſe illum, qui
Protoplaſtos ſefellit, eumque vectum colubro, cameli ſpeciem ferente.
 Alii *Metatron* vocant. Alii putant *Azazelem* fuiſſe *Angelum mortis*,
 uti ex *Mercero* & *Spencero* notat *Jo. Vander Waeyen.* (54) Alii alia no-
 mina ipſi tribuunt. Vid. *Sam. Cocus* (55) Hujus *Angeli* jam varia cir-
 ca moribundos recensentur officia: *Primum* eſt ipſis *annunciare mor-
 tem, nominatim compellere, & quaſi citare.* De quo in *Rabbarb* (56) ſeqvens
 habetur fabula, in qua ipſe *Angelus mortis* introducitur de ſuo of-
 ficio teſtari h. m. רש כן הלפתה שהי כטוח על כוחו יצא לו
 כחצי דרלור לילך לעירו מצא שם מלא המו כדרך וראת
 אותו משונה אמר לו מי אתה אמר לו שלוחו של מקו אמר לו
 ומפני מה אתה משונה אמר לו אני משיחתו של כריו שהן אומרים
 כך וכך אנו עתודין לעשו דאינו יודע אימתי הונא נקרא למור
 אותו האישי שהיור סוער אצלו ואמ' לכם מן היין הזה אני מישן
 לשמח בני חתרי הגיע פרקו ליטור אחר ל' יום אמר לו הראת
 לי אח פרקי אמר לו ל' עליך ול' על כיוצא כך אני שולט
 פעמים שהכר חפץ כמעשים הטובים ומוסף בכם היים:
 i. e. *R. Simeon filius Chalaphtæ, cum viribus ſuis ſideret, egreſſus eſt media
 poſte, ut iret ad urbem ſuam. Invenit ibi Angelum mortis in via, & vidit eum
 alie-*

alteracum. Dixit ei: Tu, quis? ille: Nuncius sum Domini. Dixit ei: & quamobrem tu mutatus es? Ego ait ille, oppressus sum tristitia, quoniam dicunt isti: Sic & sic facturi sumus; Et non novit homo, quando ipse evocabitur ad mortem. Ille ipse, apud quem convivat us es, & qui vobis dixit ex vino isto consensescam in letitiam filii mei. Ecce appropinquat terminus ejus, ut auferatur post triginta dies. Dixit ei: ostende mihi terminum meum. Respondit iste: nec in te, nec in tui similes ego dominium nunc habeo, quoniam Deus delectatur bonis operibus, & auget in vobis vitam. Secundum officium est, ultimum desiderium exequi: Ostendit id fabula, quæ extat in Schebbile Halleket. (57) Ubi ita:

כששמע רבי יהושע כך אמ' לו מבקש אני ממך שתראני מקומי בגן עדן אמר לו לך עמי ואראהו לך אמר רבי יהושע תן לי החרב שלך שלנת תכהילני בו מיד נתן לו החרב והלכו שניתם עד שבאו אצל חומרת גן עדן וכשבאו אצל חומרת גן עדן חוץ לחומרת לקח מלאך המורת את רבי יהושע והגביהו והניחו על חומרת גן עדן אמר לו ראה מקומך בגן עדן קכך ר' יהושע בו לוי מן החומרת ונפר' בגן עדן ואחז מלאך המורת בכנף מעילו אמר לו צא משם נשבע רבי יהושע בשם שאינו יוצא מכאן ולנת הויה רשות i.e. cum id audiret R. Jehoschwa, ita admortu Angelum: Rogo te, inquit, ut ostendas mihi locum meum, mihi post mortem in Paradiso paratum. Cui ille: veni mecum, & ostendam tibi. Sed R. Josua ad eum: da mihi, inquit, gladium tuum, ne me forte illo terreas, dedit ergo & hunc illi, atq; sic ambo processerunt, donec pervenirent ad muros Paradisi. Cum autem eo pervenissent, & extra murum adhuc consisterent, sumie Angelus mortis R. Josuam, eumq; in altum tollit, & muro imponit Paradisi: vide nunc inquit, locum tuum in hoc horto. Statim subsistit R. Josua Ben Levi de muro, & in Paradisum cecidit, & apprehendit quidem Angelus mortis omnem pallii ejus, dicitq;: exi inde; sed jurabat R. Josua per Deum, quod non esset inde exiturus, neq; tamen Angelo mortis illuc ingredi licebat. Tertium munus hujus Angeli est hominem enecare. Propterea instar monstri quoque describitur. Ita enim in Tr. Abboda Sam (58) scribunt, Angelum mortis totum plenum esse oculis, & ad stare ad caput lecti, cum gladio evaginato præ manibus, à quo tres fellis amari guttae dependent: ubi primum agrotus gladium illum conspiciet, terretur, & os diducit. Tum tres ille guttae homini in os decidunt, primam guttam confestim moritur: alteram guttam pallidus & luridus redditur

redditur; tertia deniq; putrescit. *Quam primum verò homo animam exhalavit, ad aquam prope rat Satan & gladium sum abluì: ideò omnem aquam in plateam ejiciunt.* Conf. *Buxtorff* (59) *Cocum* (60) & *Schickardü* (61). Deniq; quartum officium est, plagam hanc sepul. hraiè peragere.

(45) In *Bibliotheca Rabbinica Magna*, & quidem in *Dissert. Part. I.* (46) in *Tr. de convincend. Jud. l. q. c. 10. p. 301. sqq.* (47) *Revelatore Arcanorum cap. 17. p. 672. sqq.* (48) im Jüdischen Thalmud *Part. I. c. 7. 8. 9. & 10.* (49) *vid. Tr. Felammedenus sect. תשנן דן קר* (50) Ita enim fabulantur *Judæi* Adamum diabolos genuisse ex *Lilith*, de quo *Gerson. l. c. p. 58. ex 17. Erubbin ita*: Dieselbige *Lilith* ist anfänglich mit *Adam* aus der *Erde* erschaffen worden/also daß sie und *Adam* mit ihren beyden Rücken aneinander gewachsen waren/ wie geschrieben stehet: *Godt* schuff sie ein Männlin und Fräulin. Als sie aber der *Herr* von einander geschieden hatte/ haben sie sich nach dem Zeugniß des *Thalmuds/ R. Salomons*, und *R. Aben Esra* nicht mit einander vertragen können. Und dieweil denn die *Lilith* zu einer Zauberin worden/ hat sich auch *Adam* von ihr geschieden. Endlich ist sie gar zu einer Teuffelin worden/ buhlet noch bis auff diesen Tag mit den Teuffeln/ und erfüllet die Welt mit jungen Teuffeln. Darumb schuff *Godt* der *Herr* dem *Adam* ein ander Weib/ nemlich die *Evam* etc. Conf. & de hac *Lilith* *Stephan. Le Moyne in Not. ad Var. Sacra p. 458.* Partia etiam de *Adamo* fabulantur in suo *Talmude*, quasi à lapsu usq; ad 130. annos meros diabolos genuerit. *Vid. Gerson. l. c. p. 60.* (51) Sic enim fabulantur de *Caino*, eum ex semine serpentis vel diaboli progenatum, dum pimum *Eva* ex serpente gravida facta fuerit. Hinc ipsum interfectum 130. annos fuisse Angelum mortis. *Vid. Guil. Henr. Vorstium in animadvers. ad Pirke Eliezer p. 18. Gerson. l. c. p. 59.* fabulam ita refert: Nachdem der Bruder/Brüder *Cain* gestorben war/ wurden aus seinem Geiß zwey böse Geister geboren/ nemlich ein Männlin und ein Fräulin. das Männlin hieß *Thubalcain*, das Fräulin hieß *Naema*. Diese beyde leben auch noch/ und zeugen viel junge Teuffel. Die *Naema* kommet öfters zu den Männern/ wenn sie schlaffen/ buhlet mit ihnen/ und zenget junge Teuffel. Wie denn auch *Asmodeus* der Ehe/ Teuffel ihr Sohn seyn soll. (52) in *Notis ad Var. Sacra p. 450.* (53) *l. c. c. 7. p. 48.* (54) in *variis sacris p. 556.* (55) in *peculiari discursu de Angelo Mortis.* (56) in *Comment. ad Deut. XXX. 1. fol. 200. col. 1. edit. Cracov. (57) fol. 55. col. 1. sqq. edit. Venet. A. C. 1546.* citante *Magnif. Dn. D. Fo. Ben. Carpozio in eruditissimo nota ad Schickardi Mischpath Hammel. p. 475.* *Erin Concion funebr. Tom. 1. p. 37. (58) fol. 20. col. 2. (59) in Synag. Jud. c. 49. p. 712.* (60) *l. c. f. 2.* (61) in *Mischpath Hammelech. seu jure regio p. 410.* Conf. & de Angelo mortis *Hewning. in Muhammedan. precant p. 221. sq.*

§. XV. *Pari ratione & Muhammedani subjectum agens hic faciunt Angelum mortis.* Hæc tamen est differentia, quod *Judæi* unum, *Muhammedani* verò duos faciant, quos vocant *Monker* & *Nakir*, uti ex testimonio *Algazeli* §. 11. citato patet. Conf. *Edoard. Pocock.* (62) *Interdum verò & uniu tantum mentionem faciunt Alcoranus,* (63) aliiq; *Muhammedanorum* libri *Eademq; officia Angelo huic adscribunt, quæ & Judæi.* Uti ex fabula illa constat, quæ ex *N. Iseo* refert *Job. Henr. Hottinger.* (64) monente, *Muhammedanos statuere, Ange-*
lum

lum Mortis Salomonem rebus sacris in sacello suo vacantem, & Psalmos legentem compellasse, eidemq; mortis horam instare significasse, animam in caelestes sedes transtulisse, corpore in terra, baculo suo suffulio, relicto.

(62) In Notis ad portam Moysi p. 242. sqq. (63) Vid. Suras. 22. v. 7. Ryer. p. 329. ita & l' Ange de la mort vous fera mourir. Alibi vero etiam plurali loquitur c. gr. Suras. 16. v. 8. it. v. 16. apud Ryer. p. 210. (64) in Histor. Orient. l. 1. c. 5. p. 99. sqq.

§. XVI. Hunc Angelum putant jam plagæ hujus esse Auctorem. Processum totum indicat R. Elias §. 10. citatus. Nimirum (1) venit Angelus Mortis, sedetq; super sepulchrum (2) anima demortui intrat in corpus, idq; stare facit super pedes suos. (3) Addit Frid. Albert. Christiani, (65) Examen Angelus instituit, & rationem vitæ à demortuo postulat. Cum vero demortuus partim præ metu ac consternatione, partim ex oblivione rationem dare nequeat, tum (4) Chibbut, sive percussione hanc fieri, & quidem catenâ quâdã ferrea & igneâ, uti eam Elias descripsit, quâ tres demortuo infliguntur plagæ. (5) Boni Angeli veniunt, & ex percussione hac dispersa ossa colligunt iterum, ad suum locum. Quæ eadem quoque est Muhammedanorum sententia, uti ex Algazelo §. 11. citato patet, aliisque testimoniis. Quibus addi adhuc potest & illud, quod adducit Joh. Henr. Hottinger (66) ex Auctore lib كتاب الرسالة quem ex Bibliotheca Hungaricana à D. Samuel. Robrio aliquando sibi communicatum scribit, in quo sequentia habentur: وان المؤمنون يغفنون في قبورهم ويسالون ويثبت الله الذين امنوا بالقول الثابت في الحياة الدنيا وفي الآخرة وان علي العمان حفظة يلتصون اعالهم ولا يسقط شي من خان عن علم ربهم وان ملائكة

i. e. fideles inquietabuntur in sepulchris suis & interrogabuntur. Et firmabit DEUS eos, qui credunt sermone stabili in vitâ hujus & futuri seculi. Habentq; homines Angelos custodes, qui eorum consignent opera, nec quicquam illorum scientiam Domini eorum fugit: Angelus autem Mortis colligit Spiritus ad nutum Domini sui.

(65) In Analectis Judaic. MSS. cap. de Chibbut. Quæ nunc Celeberr. Dn. M. Christian. Reineccius publicijuris fecit. (66) In Histor. Orient. l. 2. c. 4. p. 421.

§. XVII. Gravis omnino juxta Judæos hæc est plaga, imo judicio R. Meir, citante Elia §. 10. allegato, gravior Gehennâ. Propterea etiam adversus has plagas precantur in precationibus suis, quas vulgò

Henschen vocant. Sic enim apud *Buxtorff* (67) in oratione quâdam, quæ incipit: יהי רצון והצילו מגזירות רעות ומדלות ומעניות ומכל orant קבר שר גהנם ומחכות שר פורענות ומדינות שר גהנם ומחכות שר פורענות i. e. & libera nos à decretis malis, & à paupertate & ab abiectione vel contemptu, & ab omnibus speciebus pœnarum, & à percussione sepulchri. Imo etiam adversus hanc plagam amuletis se præmunire solent Judæi. De quo testari videtur nummus ille, quem *Nicolaus Toinardus* chartæ impressum Parisiis Anno 1685. exhibuit, (68) quique variis figuris judaicis ornatus est, & inter alia quoque hæc verba representavit: מטטרון שר הפנים i. e. *Metatron, Princeps facierum*. Sub quibus & hæc leguntur verba: שתוי אחוה Quæ *Toinardus* quidem pro nugis Rabbincis habet, *Cl. Tenzelius* verò pro bono voto agnoscit, & finem simul, ob quem hic nummus mortuo appensus fuerit, ex nomine *Metatron*, qui est *Angelus mortuæ*, colligit hunc fuisse, ut amuletum esset adversus eundem, quia & in morte plaga homines afficit, ad quam in specie quoque *Chibbut Hakkebber* refert.

(67) In *Lexico Talmud.* p. 698. (68) More suo eruditè de hoc nummo disserit *Celeber, Dn. Tenzelius* in den *Monatlichen Unterredungen* Anno 1691. *Mense Decembr.* p. 103f. 599. Inter alia quoque de hoc nummo *Toinardi* hæc refert: Der Nummus ist in einem steinernem Begräbniß mit sehr grossen Menschen-Beinen an der Land-Strassen bey Orleans gefunden worden/ und ist zum wenigsten 300. Jahr alt/weil vor so viel Jahren die Jüden zum letztenmal aus Franckreich vertrieben worden/ deren einer diesen Nummum am Halse gehabt/ wie das Dehr/ und darinnen besinliche Eßchlein bezeuget.

§. XVIII. Hæc est *fastigatio* illa *sepulchralis* ex mente *Judeorum ac Muhammedanorum*, hucusque à nobis descripta. Jam etiam *judicium* quale quæcunque nostrum subjiciendum est. Sed breviores hic esse possumus, cum quilibet prima statim fronte videat, quàm absurda hæc omnino sit hypothesis, ita ut vel recitasse eandem, jam sit refutasse. Quippe (1) *omni* omnino destituitur *ratione*, nec ullo argumento, vel ex *Scriptura*, vel ex *sana ratione* petito probari potest. (2) Absurda potius *sana rationi sobriæ, Philosophiæ de Spiritibus, & animæ imprimis* tribuit. Quamquam enim *Pneumatici* quidem concedant, dari animæ etiam separatæ *propensionē aliquam ad corpus*, quod ex *ratione esse ipsius incompleri* probant. Attamen solutâ *unionē reductionem naturaliter posse fieri, sana Philosophiæ nullibi docet*. Sic enim sequeretur, animam se redunire posse cum corpore quando vellet, & etiam discedere quando vellet. Adeoque pro lubitu vel infinitis mori & reviviscere posset homo. Quod si autem excipiat: fieri id

id

id ex *ordinatione divina*, probanda illa erit, quod nunquam fieri poterit. Ut jam (3) argumenta *Theologica* taceamus, secundum quæ scimus, animas statim post discessum è corpore vel in cœlum vel in infernum transmigrare, ex quibus in hunc mundum non remittuntur Luc. 16. Item docemur, hominem *semel tantum* mori. Hebr. 9. v. 25. & *semel tantum* resurgere; secundum verò hanc hypothesin homo *bis moritur*, & *bis resurgit*.

§. XIX. Sed forte quæres: Ex quonam ergo *fundamento* hoc assertum *Muhammedico-Judaicum* ortum? Tum eqvidem in scriptis Judæorum ac Muhammedanorum fundamentum nullum, ita nec occasionem nec originem hujus dogmatis invenio. Si verò conjecturis aliquid dandum, videtur fortè *masticatio illa*, ut vulgo audit *mortuorum germ. das Schmecken der Todten im Grabe* (69) occasionem figmento huic dedisse. Sic enim mirum sonum dicitur *masticatio* hæc edere, quæ procul dubio à nulla alia causa est, quàm à *Diabolo*, rectè judicantibus B. L. Voigt (70) & Dn. M. Philippo Robr. (71) Hinc Judæi, gens ad fingendum ac audendum quidlibet nata, sonum hunc audientes, eundem forte *Angelo suo Moris* adscriperunt, *fustigationem* hanc ejusdem affingentes, sicq; fabula hæc de *fustigatione sepulchrali* nata. Vel si quæ alia, vel plane nulla fabulæ origo, æque ridicula, ac illæ, quas de *mure rodente cadavera* fingunt, (72) & de 99. *Tannin, s. Araconibus*, quorum unicuiq; 7 capita, qui in fidelem ac improbum in sepulchro pungant, corrodant, ipsiq; corpus in flent usque ad diem resurrectionis (*) fortè ex eadem occasione nata.

(69) Intelligitur per hanc *masticationem* casus ille, quo interdum *impr. tempore pestis*, sonus quidam in sepulchris suis audiri porcino non absimilis, & quando sepulchra aperta fuerant, mortui semetipsos devorasse deprehensi sunt. Quemadmodum ejusmodi exempla quædam recenset Dn. Schlüsselburg, in gründlicher Erklärung des XCl. Pl. conc. 12. part. 3. p. 115. Item tempore Lutheri contigisse, quod mulieris cadaver semetipsum devoraverit, memoratur in colloquio mensal. Luth. tit. 24. fol. 211. 199. Sic Adamus Rotherus Superius, Martisburg: in medit. de peste meministi aliquot cadaverum, quæ Martisburgæ, & in vicinis locis Anno 1581. gloriarunt. Harsdorffer in Theatro Tragico exempl. p. 406. notat de aliquo cadavere Viri, quod mirum dictu, non sua lintea sepulchralia, sed vicinæ mulieris devoraverit: Sic enim scribit: Der Heucher zog ihm aus dem Maul einen langen grossen Schleyer/ welchen Er seinem Weibe von dem Haubt weg gefressen hatte. Contigisse dicitur in Egwanschitz oppido Moravia. Idem de simili exemplo Ann. 1345. scribit: als man sie außgegraben/ hat sie den Schleyer/ damit ihr das Hanbt ist verbunden gewesen/ halb hinein geessen gehabt/ welcher ihr blutig aus dem Halse gezogen worden. Ut istiusmodi exempla plura alia taceamus. Unde *masticatio mortuorum*, sive in lingua vernacula *mehschem/ schmecken/ nemehschem der Todten im Grabe*

Grabe; item schwebende Todten ap. *M. Henr. Nothen in Tract. de peste Sangerhusiana*, Conf. hac de materia præter jam citatos *Kornmann de mirac. mort. part. 2. c. 64.* *Paulus Schalichius de demonio infernal. conel. 48.* *B. L. Gottfried Wigt im physicalischen Zeit-Vertreiber centur. 3. qu. s. p. 516. sqq.* & *M. Philippus Noth in pecul. dissp. de miraculatione mortuorum, Lipsia Anno 1679. hab. (70) l. c. p. 519. (71) l. c. c. 2. th. s. sqq. (72)* Sie enim *Anton. Margarita*, si vera sunt, quæ im Jüden: Glauben p. 61. notat, *Judeos credere asserit*: So bald der Todten: Körper begraben / bisse ihn ein Maul in die Nase / welches ihm so wehe thäte / daß Er davon laut schreyen müssen / damit sie ein solch kläglich Geschrey nicht hören möchten (denn wer es hörete / muß in 30. Tagen hernach sterben) so lieffen sie alle mit grossem Geschrey und Lermen vom Güttes: Acker davon / so bald sie die Kleider über dem Grabe nach ihrer Gewonheit zerrissen. (*) *Vid. Algaz. al. ap. Pocock in Not. ad port. Mos. p. 244.*

§. XX. Nec tamen & id tolerandum, quod famosissimus ille *Belga Balchaf. Bekker. (73)* fabulam hanc eum in finem alleget, ut inter alia & ex hac probet, omnem sanam; nostram hæctenus doctrinam de *demonibus, spectris, eorumque operationibus* originem debere *fabulis Gentilium, Judæorum, Muhammedanorum, aliorumque*. Quem in finem toto illo lib. 1. *Fascinati sui Mundi plures istiusmodi fabulas* recenset, & in quo maximum hypotheseos suæ fundamentum latere gloria-tur, conqveriturq; Adversarios suos posteriores quidem libros refutare; sed priorem hunc intactum relinquere. In quo tamen tantum ponderis esse autumat. (74) Cum revera non videam, quid roboris ei insit, & quare multum laboris impendendum refutationi fabularum harum, cum nemo negaverit, Veritatem semper fabulis fuisse obscuratam. Quid? quod hæc ratione & ipsa de DEO, ejusq; operationibus doctrina elidi posset. Hinc à *fabulis Veritas* liberanda, & sana sobriaque doctrina sedulò tenenda, ac defendenda. Ceterum nos hęc subsistimus, Deoque decentes agimus grates pro concessa sua gratia, ipsum imploramus ulterius, ut Veritatem semper salvam et ætamq; servet; fabulas verò & mendacia ad orbem damnet. Sit ipsius Nomen benedictum in seculorum secula, adeoque sine,

F I N E.

(73) In der Bezauberten Welt l. 1. s. 14. s. 10. p. 75. (74) *Vid. Ejusdem Vorrede der Bezauberten Welt. Edit. 2.*

D: De 3064

ULB Halle

3/1

000 882 070

